

Áki søknast eftir praktikplássi

Útróður á Eiði

2. partur av áhugaverdu frásøgnini hjá Símun Johan Wolles.

Síða 11

Úr Kvívík til Canada fyri 100 árum síðani

Johan Hendrik og Villa fóru til Canada í 1903. Nú er aftur samband millum ættirnar.

Síða 8

Kanningin av apopleksiraktum

Niðurstøðan í kanningini av vilkorunum hjá apopleksiraktum.

Síða 24

Viðhald eftir 5 ár

Aftaná nærum 5 ár fekk FF endiliga viðhald í einum máli.

Síða 22

Grønlandstíðindi

Síða 20

Síða 2

Vit vóru í Lórvík, tá nýggja "Sæborg" kom.

Politikkarar:

Sjómannaskatturin fer ongan veg

Allir flokkar váttaðu á panelfundi hjá fiskimonnum uttanlands, at sjómannaskatturin fer ongan veg.

Síða 7

www.faroeyard.fo

Tel: 471116

Fartel: 216270

poul@kjolbro.com

24/7 tænasta

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyri KÄRCHER trýstspularum til ídnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen - Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn - Tlf. 31 34 42

Nýggja "Sæborg" komin

Næstseinasta sunnudag kom tann nýgga "Sæborg" á Lørvík, har væl av fólki tók ímóti og kunnaði seg við hetta snotiliga far, sum kemur í flotan fyri ta gomlu "Sæborg", og er her talan um eina sera merkisverda endurnýgging av fiskiflotanum, sum byrjaði fyri nøkrum árum síðani.

"Sæborg" við bryggju í Lørvík.

Tað merkisverda í hesi endurnýgging er, at skipini verða bygd í okkara grannalandi, Íslandi, samstundis sum tað ikki tykist at vera hugsingur um at byggja skip í Føroyum.

Tað skuld verið vert eina kanning, hvussu hetta kann bera til. Tað kann neyvan vera kostnaðarstøðið, tí eftirhondini er munurin millum lönir í Føroyum og Íslandi mink-

aður munandi.

Í íslenska blaðnum Fiskifrettir tann 5. desember er ein samrøða við Tummas Justinussen, sum er ein av reiðarunum, sum stendur fyri hesi ætlan.

Hann sigur, at teir hava hugt at móguleikunum at byggja skipini ymsastaðni í Europa, frá Spania til Skandinavia, men teir komu fram til, at Ósey á Hafnarfjørðinum var tað

rætta staðið at endurnýggj hendan partin av føroyska fiskiskipaflotanum. Her var mest at fáa fyrri pengarnar.

Osmundur Justinussen hevur fyrr gingið nýggjar

leiðir við skipabygging. Hetta var tá Polarhav og Stjørnan vórðu bygdur í Polen í 1990. Hesi skipini riggaðu framúr og hava verið nýskapandi við síni gulllaksaveiði, sum hevur

**Við 60-ára konto
fái eg ráð, tá eg
fái tíð**

**Tað eru fleiri leiðir til góða
eftirlønartilveru.**

Felags fyrri tær er fyrireiking.

"Eg veit ikki, í hvørjum líki fólkapensióin er um 30-40 ár. Tí vil eg fegin kunna syrgja fyrri mær sjálvari. Hetta geri eg við mánaðarligari uppsparing á 60-ára- og lutakonto í FØROYA BANKA. Við uppsparing á eftirlønarkonto kann inngjaldið dragast frá skattskyldugu inntøkuni, og tað merkir skattalætta beinanvegin."

FØROYA BANKI

T.v. skiparin á "Sæborg" Zacharias Zachariassen. T.h. Kjartan Joensen, ein av monnunum aftanfyrir "reyðargullið".

Feðgarnir Osmundur og Tummas Justinussen. Teir eru rættiligir pressarar.

verið eitt gott íkast til okkara fiskivinnu. Hesi skip eru seld til Sørvágs, og nú verða nýggj skip fyrir tey eisini bygd í Íslandi, og tey koma til várs.

Í Fiskifrettum verður eisini umrøtt keypið av "South Island", sum er ein sera djørv avgerð í hesum neyðartíðum hjá rækjuflotanum. Men júst søgan um "Sæborg" og "Sjóborg" vísir tevið hjá Ossa. Hetta vóru skip, sum eingin skoytti um eftir kreppuna. Tað er ikki ov nógv sagt, at hesi gjørdust eitt gullnám, sum hava lagt grundina til ta endurnýgging av fiskiflotanum, sum nú er í gongd.

Tummas greiðir eisini frá fiskidagskipanini, sum hann, eins og onnur í fiskivinnuni, metir at rigga sera væl.

"Sæborg" er tólvti nýbygningurin hjá Ósey eftir fyra árum. "Sæborg" er 22 metrar langur og 6,5 m. breiður. Maskinan er 490 hk. Skrokkurin er gjørdur í Polandi, og skipini eru so gjørd klár í Íslandi. Tað verða fimm mans við skipinum. Umstøðurnar umborð eru eisini góðar. Tað eru fyra kømur til hesar 5 menninar.

Osmund Justinussen má sigast at vera ein av okkara fremstu undan-gongumonnum á fiskivinnuøkinum. Hann er sonur ein fiskimann og byrjaði sum fiskimaður sjálvur. Hetta gevur honum eitt gott innlit í fiskiskapsviðurskipti. Tískil var hann eisini ein teirra, sum evnaði til fiskidagaskipanina.

Osmundur byrjaði rættiliga at gera vart við sum reiðari fyrst í 70-unum, og var tað innan ídnaðar-fiskiskap. Skipini hava

verið mong, og tá nýggju skipini koma um nakrar mánaðar, munnu feðgarnir báðir hava nýggjasta fiskiflotan í landinum. Sambært Fiskifrettum var umsetningurin hjá reiðarinum seinasta ár 80 mill. kr.

Vit ynskja reiðari og fiskimonnum tillukku við nýggja skipinum!

Tummas Justinussen var pápi Ossa.

Og her eru trýggir abbasyrnir hansara, sum allir eita Tummas. Frá vinstru: Tummas Eliassen, sonur Elisabeth og Theodor Eliassen, Tummas Justinussen, sonur Beintu og Elnar, og Tummas Justinussen, sonur Jórúna og Osmund. Her kann verða skoytt uppí, at hesin Tummas er eisini abbasonur Gunnar Gunnarsson, sum var leiðari á Fiskivinnustovuni í eitt mannaminni.

So langt er tann næsti báturin komin.

Tíðindaskriv frá Toll- og Skattstovu Føroya:

Kunning um lógar-broytingar á skatta- og avgjaldsøkinum

Eykagjaldið/endurgjaldið á 6% lækkað

Eykagjaldið á 6%, sum hevur verið kravt, um skattauppgerðin hevur víst írestandi skatt og endurgjaldið á 6%, um uppgerðin hevur víst avlopsskatt, lækka frá 1. januar 2004 til 4%.

Lækkingin er galdandi frá og við inntøkuárinum 2003.

Rentustigin broyttur

Rentusatsurin verður frá 1. januar 2004 lækkaður úr 1% niður á 0,7% í øllum skatta- og avgjaldslógum. Hetta hevur við sær, at rentan á øllum krøvum á skatta- og avgjaldsøkinum verður 0,7% frá og við 1. januar 2004.

Nærri upplýsingar fáast við at venda sær til økis skrivstovuna.

Toll- og Skattstova Føroya, Stýrið
Argir, 18. desember 2003

SP/F TROLVIRKIÐ BERGIÐ

ynskir øllum viðskiftafólku sínum og øllum annars eini gleðilig jól og eitt eydnuberandi nýtt ár, við tøkk fyri tað brátt farna.

TROLVIRKIÐ
BERGIÐ

FO-850 Hvalba
Tlf (+298) 375 350 · Fax (+298) 375 650
T-postur: bergid@post.olivant.fo

FF-Blaðið

Tíðindaskriv frá Frøði:

Føroyskir granskarar borðreiða við kjatti, ísfjølum og eiturkoppum:

Nýggjur eiturkoppur er funnin í Føroyum og spegilsmyndin av Føroyum er køld

Nýggjur eiturkoppur funnin í Hoyvík
Eiturkoppurin, Laronides, er fyri fyrstu ferð funnin í Føroyum við Løgmannabreyt í Hoyvík í summar. "Laronides eiturkoppurin er eiturkoppaslag nr 68, sum nakrantíð er funnið í Føroyum", greiðir Eyðfinn Magnussen á Fróðskaparsetrinum í tíðarritinum Frøði, sum júst er komið í handlarnar.

Frøði ber tíðindi úr vísindaheiminum
við greinum og tíðindastubbum á lottum føroyskum máli um so ymisk evni sum fiskivinnu í miðöldini, eiturkoppur, ísfjall og digitalar bøkur.

Ísfjall í Føroyum á hásumri

er ikki júst nakað, sum vit kenna til. Men við Signy-oyinna, sum liggur á suðurhálvuni næstan á sama breiddarstigi sum Føroyar, reka ísfjall í sundum og firðum, greiðir Bogi Hansen, havfrøðingur, frá. Hann vitjaði antarktisk fyrir í ár. Í Føroyum eru eingi ísfjall, tí havøkið verður upphitað av lýggjum havstreymum. Um hesir streymir vikna av veðurlagsbroytingum, kann veðurlagið um okkara leiðir fara at kólna, "tó at tað neyvan verður so kalt sum við Signy". sigur Bogi Hansen.

Kjattmentanin hevur avloyst túnatosið
"Femala24 klax girl" og "Mussian28" kalla tey seg, tá føroyskir tannáringar hittast á internetinum og kjatta. Firouz Gaini setur fokus á eina nýggja kjattmentan, sum avloysir túnatosið millum føroyskan ungdom. Erhard Jacobsen tekur upp ein annan tátt frá tøkni- og frøðiligu mentanini, tað digitala bókasavnið, sum flytir bókasavnið at kalla heim til brúkaran. Á tíni egnu teldu kanst tú lesa í tíðarritum og bókum kring allan heim, og hetta er slóðbrótandi amboð fyri alla granskning í Føroyum.

Føroya Fróðskaparfelag gevur út Frøði
í samstarvi við granskningarstovnnar í Føroyum. Ritið kemur út tvær ferð um árið og kostar kr. 48 í leysasølu. Tað ber til at gerast haldari fyri kr. 84 um árið og fáa blaðið sent ókeypis.

Tíðindaskriv frá Toll- og Skattstovu Føroya:

Bruttosølan hjá útróðrarmonnum

Reglurnar um, nær útróður er vinniligur ella ikki, eru broyttar.

Tá ið skattgjaldari avreiðir fisk, sum er veiddur við útróðrarbáti, skal báturin sum høvuðsregla viðgerast sum fult vinnuligur, um árliga bruttosølan er omanfyri 150.000 kr.

Er árliga bruttosølan 150.000 kr. ella lægri, verður ein ítøkilig meting gjørd, sum kann avgera, um báturin kortini er fult vinnuligur.

Hesar reglur fáa gildi frá 1. januar 2003.

Toll- og Skattstova Føroya, Stýrið
Argir, 19. desember 2003

Bleyt hýsufløk detta sundur eftir skrædling

Fiskeriforskning hevur gjørt eina frágreiðing um, hvørja ávirkan maskinskering hevur á hýsufløk. Tað er føroyingurin, Sjúrdur Joensen, sum arbeiðir sum granskari hjá Fiskeriforskning í Norra, sum hevur gjørt kanningina saman við Jan-Vidar Olsen

Í stuttum er frágreiðingin um, hvussu hýsa, sum hevur ligið í ísi millum 2 til 7 dagar, dettir sundur, tá hon verður maskinskorin og skrædlað. Skrædlingin er gjørd sum ein samanlíknandi roynd av Baader 51 og Trio FDS 105.

Hýsufløkini detta sundur, bæði tá tey verða maskinskorin, og tá tey verða skrædlað. Flakaskerkingin og skrædlingin við Baader stendur fyri umleið helvtini av spalttingini hvør.

Spaltingin veksur fyri hvønn dag, sum fiskurin hevur ligið í ísi. Hetta er galdandi fyri bæði flakaskerking við Baader 184 og fyri skrædling við Baader 51 og Trio FDS 105. Stór hýsa dettur harafturat ikki líka nógv sundur sum lítil hýsa. Spaltingin kann sostatt minkast við at brúka feskari og størri hýsu.

Baader 51 skrædlað betur bleyta hýsu enn Trio FDS 105. Sjálvt um Baader 51 skrædlaðin viðførir rivur í flakið, so ger Trio FDS 105 meira skaða, serliga í tí tjúkkara partinum av flakinum. Trio FDS 105 fer hinvegin betur við sporlinum. Harafturat gevur Trio FDS 105 verri úrtøku og ger fleiri feilir í mun til Baader 51.

Øll frágreiðingin kann bíleggjast frá:

www.fiskeriforskning.no

Vit vóru í Tromsø seinasta heyst, og har hittu við Sjúrd Joensen, sum arbeiðir á Fiskeriforskning, og vit høvdu eina frásøgn frá hansara virkseminum her í blaðnum.

Sjúrdur er 35 ára gamal, og hann er ættaður úr Miðvági. Hann hevur norska konu, og hava tey eitt lítið barn. Tey hava júst keypt hús, so komið verður ikki aftur til Føroya við tað fyrsta.

Sjúrdur fór í 1988, eins og rættiliga nógvir aðrir føroyingar, til Tromsø á fiskariháskúla. Haðani varð hann liðugur í 1994, og tá fekk hann boðið starv á Fiskeriforskning, sum er ein stovnur, sum granskar alt møguligt millum himmal og jørð innan fiskivinnu og aling. Her arbeiðir hann í deildini fyri "sjómat og industriell forædling", og hann hevur heiti av "senior forsker".

Her fæst Sjúrdur, saman við hinum á stovninum, við alt møguligt, og her eru eisini evni, sum ljóða spennandi.

Eitt, sum er á skránni beint nú, er, at arbeið verður við at finna fram til ein hátt at máta, hvussu gamlur ein fiskur er, t.v.s. hvussu nógv dagar tað er síðan, hann var veiddur. Hetta verður gjørt við at ljós verður sent gjøgnum hann. Sjálvsagt er tað eisini avgerandi, hvussu góðskan er á fiskinum, men fyri teir handlar, sum selja fiskin feskkan, er tað eisini av áhuga at vita, hvussu nógv dagar afturat teir kunnu hava fiskin liggjandi til sølu.

Annars leggur Sjúrdur dent á, at framyvir verður tað sera týðningarmikið, at fiskur kann "sporast", t.v.s. at tað skal kunna bera til at staðfesta hvaðani fiskur kemur, um nakað er galið.

Eitt annað, sum Sjúrdur hevur gjørt nógv av, og sum hann hevur vunnið viðurkenning fyri, er royndir av salting og hageiðing av saltfiski. Hetta er als ikki so einfalt, sum ein kann halda. Fyri góðsku og úrtøku hevur tað alstóran týðning, hvussu tað verður saltað. T.d. hava royndir staðfest, at tað fæst betri úrtøka úr saltfiskinum, um hann ikki verður flaktur beinanvegin,

hann er veiddur. Tað er eisini ein "kunstur" at útvatna saltfiskin, og her eru eisini royndir gjørdar, hvussu hetta skal gerast fyri at fáa mest møguligt burtúr. Men við saltfiski eru føroyingar komnir væl við. Sjúrdur vátar tað, sum vit føroyingar sjálvir halda, at føroyskur saltfiskur er tann besti. Fyri tað fyrsta er toskur undan Føroyum betri, longu tá hann kemur úr sjónum. Virksemin hjá Sjúrdi er sera umfangandi; hetta vísa allar tær frágreiðingar, sum hann hevur verið við til at gera. T.d. vísir ein kanning, at tað er meira lønsamt at avreiða fiskin ókrudan, tí tá kann fáast munandi meira burtúr slógvinum.

Tað hevur leingi verið roknað sum ein trupulleiki at frysta fisk, tí tá hann fyrst er upptiðnaður aftur, hevur hann ikki verið roknaður at hava sama virði sum feskur fiskur. Hetta hevur verið roknað fyri at vera ein trupulleiki bæði viðvíkjandi úrtøku og smakki.

Men nú hava teir á Fiskeriforskning gjørt ein hátt at virka fiskin, sum merkir, at hann smakkur enn betri sum upptiðnaður frystur enn sum feskur.

Sum tað skilst, er Fiskeriforskning eftir føroyskum viðurskiftum ein stórfyrirteka. Tilsamans 160 fólk arbeiða á hesum øki, og fíggarætlanin liggur um 90 mill. nkr.

Her er lutvíst talan um almenna játtan, men tað verða eisini gjørdar kanningar fyri vinnulívið, sum vinnan rindar fyri. Men ein stórir partur av virkseminum verður eisini gjørt eftir uppskotum og hugskotum frá vinnulívinum, sum jú best veit, hvør tørvurin er.

Vónandi kann føroyska fiskivinnan eisini fáa nýttu burtúr øllum hesum royndarvirkseminum. Men vit kunnu so vera errin av, at vit hava landsmenn, sum kunnu geva stítt íkast til granskningina úti í heimi.

Sjúrdur er eitt gott dømi um dugnaligar føroyingar, sum kunnu gera seg galdandi uttanlands.

SELIR TÚ

skipa- ella bátaútgjöld?

So er FF-blaðið einasti hollur boðberin, sum fer um borð á skipini – um vegis reiðaríni – hvønn útgávudag.

Gerð eina skilgátu á lýsingaravtalu við okkum.

Ringið tlf. 31 21 69
& 44 80 01

Neyðloysn fyri fiskimenn í ES

Fiskibátar í hópatalið sigldu til Keypmannahavnar at stuðla danska matvøruráðharran Mariann Fischer Boel í hennara samráðingum til frama fyri danska fiskivinnu.

– Samráðingarnar hava verið truplar, men vit eru komin til eina góða neyðloysn, sigur danski matvørumálaráðharrin Mariann Fischer Boel.

Hon heldur, at avtalan er góð fyri danskar fiskimenn, hóast hon ber í sær, at toskakvotan í Kattegat minkar við 41 prosentum og kvoturnar í Norðsjónum og Skagerrak verða á sama støði sum í ár – og tað vil siga 45 prosent lægri enn í fjør.

Men tað var umráðandi at fáa eina avtalu í lag, sum verjir toskin, sigur danski ráðharrin.

Viðvíkjandi reyðsprøkuni verður niðurskurðurin hinvegin ikki so stórur, sum ES-nevndin hevði lagt upp til og Altjóða Havranssóknarstovnurin ICES hevði mælt til.

Og danski ráðharrin er serliga væl nøgdur við, at tað eydnaðist at økja kvotuna á leisti – tí, sum á donskum eitur tunga – í Skagerrak og Kattegat við

næstan 50 prosentum. Har hevði ES-nevndin annars lagt upp til ein niðurskurð upp á 28 prosent.

Avtalan gevur eisini skipunum sjálvum størri umsitingarligt frælsi viðvíkjandi fiskidøgnum.

Nú sleppa fiskimenninir sjálvir at gera av, nær teir brúka fiskidagarnar – men afturfyrir mugu teir lata sær lynda, at fiskiveiðueftirlitið við verður strangari.

Skip fáa eisini loyvi til

at flyta dagar millum sín.

Undir samráðingunum stóðu Danmark, Spania, Frakland og Stórabretland saman í stríðnum móti ætlaða stóra niðurskurðinum.

Heims náttúrugrunnurin WWF heldur avtaluna vera vánaliga og als ikki verja eitt nú toskin nóg væl.

Formaðurin í danska Fiskimannafelagnum, Thor-kild Førbý, heldur, at samráðingarúrslitið kundi verið verri.

Uppstilling til formansval í Starvsmannafelagnum

Sambært § 12, stk. 3 í lógum felagsins verður boðað til uppstilling til formansval í Starvsmannafelagnum.

Fastur formaður skal veljast á aðalfundi felagsins í februar 2004. Uppstillingin skal vera liðug innan 15. januar 2004.

Uppstillað verður á tann hátt, at boðað verður skrivstovu felagsins skrivliga frá, at limur sjálvur ynskir at stilla upp, ella at limur ella limir ynskja at stilla annan lim upp. Stillar limur ella stilla limir annan lim upp enn seg sjálván, skal samtykki valevnisins fylgja við uppstillingarfráboðanini.

Tann skrivliga frásøgnin um uppstilling skal vera skrivstovu felagsins í hendi ikki seinni enn 15. januar 2004. Í frásøgnini skal vera tilskilað navn og bústaður hjá valevniinum, og hvar valevnið arbeiðir.

Formansstarvið er lønt, og bert tann, sum tekur starvið upp sum fulltíðarstarv burturav, kann verða valdur. Sambært sáttmálan hevur tann, sum verður vald/ur til formann í felagnum, rætt til at fáa farloyvi frá arbeiðsplássinum alla formanstíðina, soleiðis at stovnurin hevur skyldu til at hava starv til hana/hansara, tá formanstíðin er úti.

Aðalfundurin velur formannin beinleiðis við vanligum meiriluta.

Limir verða, í seinasta lagi tá aðalfundurin verður lýstur, kunnaðir um, hvørji formansvalevni verða at velja ímillum á aðalfundinum.

Víst verður annars sum heild til § 12 í felagslógini.

Fráboðanir um uppstilling verða at senda til

Starvsmannafelagið
J.H. Schrøtersgøta 9
Postboks 165
110 Tórshavn

– Um vit hyggja at upprunaliga útspælinum hjá ES-nevndini, er avtalan munandi betri. Men vit vóru longu skornir inn á bein, og tí ger enn ein niðurskurður ilt verri, og úrtøkan hjá fiskimønnum fer at minka upp

aftur meira, sigur Førbý.

Formaðurin roknar við at tað kann gerast neyðugt við upphøggingarstuðuli til ein part av flotnum, so færri skip kunnu býta tær kvoturnar, sum eru eftir, sínámillum.

Vit gera allar vanligar bilumvælingar sera bíliga - so sum:

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir, koplingar v.m.

For- og bakhjólsléiðir og akslar

Og so hava vit tey vælumtóktu "TYFOON" dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar
FO-530 Fuglafjørður
Tlf. 444943 · 281943 · 217704

AGN

sild
kúfiskur
makrelur
høgguslökkur

heva dagligt samband um allt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI

BAADER

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

Eini kend fiskimannahjún gullbrúdleyp

Tann 14. desember hövdu Dania og Kaj í Bartalstovu gullbrúdleyp. Tey bæði mugu sigast at vera eini rættilig fiskimannahjún. Kaj hevur siglt allar sínar dagar, og hann var uppi í 70-unum, áðrenn hann legðist uppá land. Dania hevur tískil í eins stóran mun verið fiskimannakona og eitt virðiligt umboð fyri tann "stættin", sum hevði ábygd av heim og familju, meðan maðurin var burtur.

Kaj er sonur Lenu og Hans í Bartalstovu í Syðrugøtu. Hann hevur fyrst og fremst siglt við trolara sum yvirmaður. Fyrstu nógvu árin var hann nógv saman við Hvannasundsbeiggjunum. Hann sigldi við "Bóndanum", "Jóannes Paturson", sum var ein tann mest framkomni trolarin tá í tíðini. Seinnu árin sigldi hann við rækjuskipum sum "Logos" og "Arctic Viking".

Kaj segði einaferð frá, at hann var farin "um Kappan", sum tað plagar at vera sagt, 200 ferðir. Hetta merkir, at hann hevur verið einar 100 túrir til fiskiskap í Vesturgrønlandi og Canada. Og hetta hava ikki verið snartúrir sum hjá Norrönu. Flestu túrir hava vart í mánaðir, og leiðirnar kunnu vera

Her síggja vit frá vinstru:

Hans Leo, Kristianna, Dania, Kaj, Torri og Jógvan Páll.

sera harðbalar. So her man ofta hava staðið nógv á.

Slíkt lív krevur sín mann, og Kaj er eisini kendur sum ein koyrari. Har hann

var, skuldi alt ganga skjótt fyri seg!

Dania er úr Porkeri. Hon lærði tíðliga lívsins álvara at kenna. Hon var bert 6 ára gomul, tá hon

misti mammuna, sum doyði av nátasjúkuni. Tað lýsir samskiptismøguleikarnar tá, at pápin kundi ikki fáa boðini um, at mamman var deyð. Tá

jarðarferðin var í gongd, síggja tey skipið, sum pápin, Hans Pauli, var við, koma inn eftir Vágsfirði. Jarðarferðin varð tískil steðgað, inntil pápin kom

í land og beinleiðis í jarðarferð hjá konunu, sum hann hevði væntað at mæta við komuna.

Dania kom eftir hetta at búgva í Hvalba hjá pápa-beiggjanum, Thormann Sørensen, sum var fyrstilærari í bygdini.

Seinni kom hon til Havnar, har hon hitti Kaj, og tey hava nú verið gift í 50 ár.

Tey hava alla hesa tíð havt eitt fyrimyndarligt heim, har hurðarnar altíð hava verið opnar. Og har blíðskapur hevur verið fremsta eyðkenni. Tey eru sera familjukær, og ein kennir seg altíð sum heima hjá teimum. Hóast ymisk av lyndi rigga tey væl saman ella kanska júst tí. Kaj er tann forti, meðan Dania er tann seigliga, og hetta eru ofta eginleikar, sum rigga væl saman.

Tey eiga børnini Kristianna, Hans Leo, Torri og Jógvan Páll, sum øll búgva í Syðrugøtu. Systirdóttir Daniu, Hjördis, kom at búgva hjá teimum, tá hon seks ára gomul misti mammuna, Elisabeth, sum búði í Kollafirði.

Vit ynskja teimum hjartaliga til lukku við degnum við bestu ynskjum fram-yvir.

Óli

Tað vóru fleiri garvaðir fiskimenn, sum hava verið saman við Kaj, við í gullbrúðleypinum. Her eru tað beiggjarnir Benny, t.v., og John á Geilini saman við Daisy, konu John.

Hesir tríggir eiga eisini sín ríkiliga part á sjónum. Tey hava eisini verið saman við Kaj.

F.v. Bjarni Petersen, Olevinus Sørensen og Svenning Johannesen.

FFblaðið

BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gevur

MEIRI MINNI

Aðalfundur hjá fiskimonnum uttanlands:

Sjómannaskatturin fer ongan veg!

Tann 19. des. var aðalfundur í felagnum hjá fiskimonnum, sum sigla uttanlands, FFU.

Hetta felagið tekur sær av teimum serligu áhugamálunum hjá teimum fiskimonnum, sum sigla við útlenskum skipum. Teir eru heldur ikki so fáir. Mett verður, at teir eru um 400. Teirra serligu áhugamál eru fyrst og fremst skattaviðurskipti og samdøgursfrádrátturin.

Fyri at lýsa hesi mál varð skipað fyri pallborðsfundi við umboðum fyri teir politisku flokkarnar og formannin í FE, Óla Jacobsen.

Umboðini fyri teir politisku flokkarnar vóru Anfinn Kallsberg, løgmaður og lögtingsmenninir Alfred Olsen, Henrik Old, Kári Højgaard og Heini O. Heinesen.

Tann fyrsti spurningur, sum teir svaraðu uppá, var teirra støða til sjómanskattin, sum viðhvørt stingur seg upp í tí almenna kjakinum. Men her kunnu okkara siglandi fólk kenna seg fullkomiliga trygg. Øll politisku umboðini forvissaðu fundarfólkið um, at tað verður ikki við teirra samtykki, at hendan skipan verður broytt til tað verra fyri sjó- og fiskimenn.

Eitt annað mál var samdøgursfrádrátturin, sum fleiri ferðir er umrøddur

Hogni W Høgenesen er formaðurur fyri føroyskar fiskimenn uttanlands.

Petur Thomsen er skrivari.

her í blaðnum. Her var eisini semja um, at tað var okkurt, sum var komið heilt skeivt fyri, tá ein skipan fyri handverkarar og fiskimenn uttanlands var komin í somu kunngerð. Hjá handverkarum var fyrst í 90-unum settur ein høgur frádráttur, við

einum skjúldum skattalætta, fyri at eggja teimum at fara av landinum at søkja sær arbeiði. Síðan minkaði hesin frádráttur til ein brotpart fyri at fáa teir heimaftur.

Hjá fiskimonnum hevur samfelagið ein støðugan áhuga fyri, at teir útvega

Partur av fundarfólkini.

Stendur tað til hesar fimm verður sjómanskatturin ikki skerður.

sær arbeiðspláss við fremmandum skipum, samstundis sum teir búgva í Føroyum.

Hesin samfelagsáhugin verður beinleiðis undirgrivin av samdøgursfrádráttinum og teirri "løgfrøði", sum verður nýtt í hesum sambandi.

Ein kann bert undra seg yvir, at ein slíkur trupulleiki ikki letur seg greiða millum partarnar á økinum, t.v.s. umboð fyri fiskimenn og myndugleikarnar.

Triðja málið er gjaldið til norsku sosialu skipanina, sum nattúrliga bert

viðvíkir fiskimonnum við norskum skipum. Her endurgeva vit ta frágreiðing, sum FFU hevur fingið frá myndugleikunum um hendan spurning.

Viðv. fyrispurningi um føroyskar fiskimenn uttanlands

Almannamálaráðið hevur tann 5. november 2003 fingið fyrispurning frá FFU viðvíkjandi teimum 7,8% av løn, ið føroyskir fiskimenn rinda til norsku sosialu skipanina.

Generelt Generelt kann sigast, at sambært art. 6 í "Nordisk konvention om social sikring" er høvuðsreglan tann, at ein norðurlendingur er umfataður av lóggávuni í tí landinum, har hann hevur bústað. Um ein norðurlendingur arbeiðir aðrastaðni enn hann hevur bústað, kann hann tó verða umfataður av lóggávuni í tí landinum, har hann arbeiðir, j.b. art. 7 í konventiónini.

Trupulleikin viðv. sjómonnum er, at sjómenn ikki beinleiðis eru umfataðir av "Nordisk Konvention om Social Sikring". Tí hevur man ímillum Norðanlondini avtala, at konventiónin skal nýtast "analogt" viðvíkjandi sjómonnum. Tað vil siga, at konventiónin hevur gildi fyri sjómenn á sama hátt sum hon hevur gildi fyri fólk, ið arbeiða á landi.

Eftir hesum eru sjómenn sum høvuðsregla umfataðir av "flaglandets lovgivning". Um talan er um, at skipi

siglir undir norskum flaggi, eru sjómenninir sostatt umfataðir av norskari lóggávu og skulu sostatt rinda 7,8% av lønini til norsku sosialu skipanina.

Ein sjómaður kann tó verða undantikin frá at verða umfataður av "flaglandets lovgivning", og í staðin verða umfataður av lóggávuni í tí landinum, hann býr í, j.b. art. 17 í EU-forordningi 1408/71.

Umfataður av norskari sosiallóggávu

Um ein sjómaður, ið siglir við norskum skipi, ynskir at verða umfataður av norskari sosiallóggávu, skal hann rinda 7,8% til "Norsk Folketrygd" og fær samstundis rætt til sosialar veitingar úr Noreg á jøvnum fœti við aðrar normenn.

Her skal ein tó leggja sær í geyma, at "Nordisk Konvention om Social Sikring" og altjóða skattasáttmálar eru tvær skipanir, ið einki hava við hvørja aðra at gera. Um ein rindar 7,8% av løn síni til norsku sosialu skipanina, hevur ein ikki automatiskt rætt til frádrátt í føroysku skattaskipanini.

Tað er ein politiskur spurningur, um

landsstýrið ynskir at gera broytingar í føroysku skattalógini hesum viðvíkjandi. Um Føroyskir Fiskimenn Uttanlands ynskja broytingar í hesum, mugu tit seta fram fyrispurning til Landsstýrismannin í Fíggjarmálum, av tí at Landsstýrismaðurin í almannamálum ikki hevur nakra ávirkan á skattalóggávuna.

Umfataður av føroyskari sosiallóggávu

Um ein sjómaður ikki ynskir at verða umfataður av norskari lóggávu, ber til at verða undantikin frá norskari lóggávu og í staðin, verða umfataður av føroyskari lóggávu, j.b. art. 17 í EU forordning 1408/71.

Eftir áheitan frá føroyskum sjómonnum, gjørdi Almannamálaráðið í 1999 eina avtalu við norsku myndugleikarnar, sí hjálagt. Avtalan gongur út uppá, at føroyskir sjómenn, ið arbeiða í Noreg, kunnu fáa undantak fyri norskari trygd og í staðin kunnu verða umfataðir av føroyskari sosiallóggávu við teimum rættindum, ið har fylgja.

Hetta merkir, at føroyskir sjómenn, ið sigla í Noreg ikki verða umfataðir av

norskari sosiallóggávu og tí ikki skulu rinda gjald til "Folketrygden" á 7,8% av lønini. Tað vil siga, at hesir sjómenn ikki hava rætt til sosialar veitingar úr Noreg. Sjómenninir hava tá bert rætt til sosialar veitingar úr Føroyum. Hetta av tí, at gjald til skipanina og veitingar hanga saman.

Samanumtikið Samanumtikið kann sigast, at føroyskir sjómenn mugu velja, um teir vilja verða umfataðir av norskari ella føroyskari sosiallóggávu. Bæði valini viðføra ávísar fyrimunir og vansir, sum ávíst omanfyri. Í verandi skipan ber tó ikki til at rinda gjald til sosialu skipanina í Noreg og samstundis fáa hetta frádrigið í føroyskum skatti. Hetta kemst av, at skattaskipanir og sosialar skipanir ikki hanga saman.

Undirritaða hevur í hesum skrivi roynt at svara teimum spurningum, ið verða settir fram í emaili frá FFU og í telefonsamrøðu í desember 2003. "Nordisk Konvention om Social Sikring" er ein sera torskild konventión, so um tit hava spurningar í samband við konventiónina, eru tygum altíð vælkomin at venda tygum til okkara.

Úr Kvívík til Canada fyri 100 árum síðani

Um dagarnar kom ein forvitnisligur fyrispurningur til Kvívíkar kommunu. Tað vóru eftirkomarar hjá Johan Hendrik Davidsen í Canada, sum sóknaðist teirra ætt í Føroyum. Tað gekk ikki leingi, áðrenn sambandið varð knýtt um Atlantshav. Samstundis kunnu vit bera eina áhugaverda søgu um, hvussu tað gekk føroyingum, sum fyri 100 árum síðan fluttu úr Føroyum næstan so langt,

sum tað slapst. Søguna hava vit fingið frá Karl Isaksen úr Kvívík, sum er sýsluformaður í FF. Johan Hendrik var langabbabeiggi Karl. Lang-

abbi Karl, Mikkjal, og Johan Hendrik vóru tvíburar. Frá Karl hava vit fingið myndir og tilfar, sum er komið úr Canada, og sum er grundarlagið fyri hesi frásøgn.

Her kann verða nevnt, at Johan Hendrik var einaferð aftur í Føroyum, og tað var í 1951.

Tað er hugaligt enn eina ferð at lesa um, hvussu gott ummæli føroyingar fáa í útlandum.

Johan Hendrik (Harry) Davidsen var føddur í Føroyum 17. desember 1879. Á ungum árum fór hann til sjós. Hann var við enskum trolara, inntil hann flutti til Canada í 1903. Tey næstu fyra árinu arbeiddi hann sum arbeiðsmaður í fiskivinnu og landbúnaði í Siglunes-økinum, inntil hann giftist við Wilhjelmína (Villa) 7. mars 1908. Navnið Siglunes man stava frá íslendskum niðursetufólki. Tey búsettust við árbakkan á Dog Lake og fóru at reka landbúnaði.

Villa var eisini fødd í Føroyum, úti í Nesinum á Válinum, 7. februar 1884. Hon var dóttir Peter Frederik Johannesen og Angeliku f. Reinery. Hon flutti eisini til Canada í 1903 saman við systrunum, Súsanu og Tominu og einum beiggja, Ragnvald.

Sum hjá teimum flestu sjófarandi skandinavum var fremsta orsökkin hjá Harry fyri at búsetast við nevnda árbakka tann, at í Dog Lake var ein hópur av fiski, sum var størri enn í øðrum vøtnum. Men veiðitíðin í Dog Lake gjørdist ikki drúgv, tí sum frá leið tornaði vatnið upp og tískil eisini møguleikin fyri fiskiveiði.

Harry økti um djórahaldið, og tað gekk væl við

hansara bóndaskapi. Hann helt tó áfram við at veiða í Manitoba-vatninum nærindis, og hetta helt hann áfram við til hann var 84 ár. Tá fekk hann eisini heiðursmerki sum tann elsti fiskimaðurin í økinum.

Megnar kona

Villa var ein av teimum kvinnunum, sum tey fægstu klára at hitta so mikið sum einaferð í lívinum. Hon var altíð til reiðar við eini hjálpanði hond, nær og hvar tað var tørvur á tí. Hóast hon ikki hevði lært til sjúkrarøkt, var tað javnan, at hon kom at virka sum jarðamóður. Tá í tíðini vóru ellisheim ráfasta hending. Men her var Villa altíð til reiðar at taka eina hond í at hjálpa teimum gomlu. Tað var hon eisini, tá talan var um tey ungu. Systir hennara, Tomina, doyði ung frá tveimum smáum døtrum. Harry og Villa tóku tær til

Johan Hendrik og Villa.

sín sum sínar egnu. Onnur kallaðist Anna, fødd í 1904. Hon gjørdist skúlalærari í Winnipeg mitt í Canada. Hon doyði eisini ung frá fyra smáum børnum. Teir vuku upp hjá mosturum, men tær hildu teirra summarfrítíðir hjá "ommu" og "abba" á bóndagarðinum.

Angelika var fødd í

1906, men doyði bert 10 ára gomul av difteritis.

Harry og Villa livdu nógv ár saman. Tey arbeiddu væl saman at byggja upp teirra heim og at vera um teirra familju. Tey fingi seks børn, sum øll gjørdust vaksin.

Tey vóru: August, sum doyði í 1971, Bert, Eda, Henry, Peter og Angelika.

doyði í 1972.

Um nøkur av børnunum hjá teimum báðum verður sagt:

August var føddur í 1908. Aftaná at hava arbeitt í landbúnaði, byrjaði hann í 1930 at flyta róma við bili millum bóndagarðar og mjólkarvirki. Tá kom hann eisini ókeypist at flyta ferðafólk á leiðini,

tá hesi ikki høvdu aðrar møguleikar fyri flutningi. Virksemd hjá honum øktist, og hann kom eisini at flyta fisk fyri fiskimennin- ar í Manitoba-vatninum.

August giftist 1937 við Gladys, og tey fingi 11 børn. Í 1950 seldi August sína flutningsfyrirøku og fór at fáast við bóndaskap burturav. Hann doyði í 1971. Hann fekk tað eftirmæli, at hann var friðarligur, vinarligur og beskeðin maður, og hann var altíð til reiðar at hjálpa teimum, sum tørvaðu hansara hjálp.

Bert var føddur í 1910, og hann arbeiddi eisini í fleiri ár á bóndagarðinum hjá foreldrunum.

Hann luttók í seinna heimsbardaga í New Foundlandi, har hann hitti Stellu, sum hann giftist við. Aftaná kríggjð keypti hann ein bóndagarð. Men tá fekk hann polio, barnalammils, sum gjørdi hann fullkomiliga avlaman. Tá høvdu tey fimm børn í aldrinum 10 ár til sjeý mánaðar. Hóast hann gjørdist avlamin, hjálpti hann konuni at fáa børnini undan, og hetta eydnaðist eisini sera væl.

Tað skal vera løgið, um ikki meira fer at spyrjast burturúr hesi søgu, men okkara lesarar skulu frætta!

Angelika, dóttur Johan Hendrik, sum var við í Føroyum í 1951.

Tvey av abbabørnunum hjá Johan Hendriki, systkini Marlene og Linden.

Linden og kona hansara Janet.

Eitt sindur meira um Evensen

Vit hövdu fyrr í ár eina áhugaverða røð við endurminningum hjá Onnu Evensen. Hesar lýstu sera væl lívið í Føroyum seinnapartin í 19. øld.

Vit umrøddu í hesum sambandi, at dóttir Onnu, Fredrikka, var gift við systkinabarni sínum, Johan Evensen, og tey búðu í fleiri ár í Grønandi, har Johan var kolonibestýrari m.a. í Umanak.

Tey fáa eina danska lærarinnu til síni børn. Hon kallast Ingeborg Andersen, og vit endurgeva niðanfyrir part av teirri frásøgn um hana, sum stóð í limablaðnum hjá Lokalhøstirsk forening og Arkiv í Bjergsted, nærhendis Kalundborg í Vestursjælland. Tað var hetta felag, sum útvegaði okkum upp-runahandritið hjá Onnu Evensen.

Ingeborg Andersen dugdi væl at greiða frá, og vit endurgeva í blaðnum í dag hennara frásøgn um hennara fyrstu jól í Grønlandi í 1907 heima hjá Evensen húskinum. Hetta er ein frálík lýsing, ikki bert av jólahaldinum, men eisini av umstøðunum í Grønlandi fyrri so langari tíð síðan.

Umrødda blað hevur onkra frásøgn,

sum Ingeborg Andersen hevur skrivað. Til hesa frásøgn eru tekningar gjørdar av Erik Verner Nygaard, sum er kendur í Grønlandi, og endurgeva vit hesar.

Om Ingeborg Andersen

Ingeborg Andersen stammede fra Torpegaard. Her blev hun født i 1873 som den ældste af fire søskende. Allerede som 9-årig mistede hun sin mor, og efterhånden som hun vokser op, træder hun i husmoderens sted. Tager sig af de tre brødre, den store husholdning med folkehold, familie og mange sommergæster.

Selv om hun har været vant til at klare meget, skulle der vovemod til at beslutte sig for en Grønlandsrejse i 1907.

Ingeborg Andersen rejser derop som lærerinde for kolonibestyrer Evensen's 3 børn, og det bliver til 5 år deroppe. Hun lærer sig sproget og skriver om livet på Grønland, mest i form af breve til familien.

Hjemvendt fra Grønland er hun en halv snes år i København som husbe-

styrerinde hos sine to kære faste, før hun tager på endnu en lang rejse. Denne gang til Argentina som lærerinde for sin ældste brors børn. Efter fire år derovre vender hun tilbage og slår sig ned i Bregninge.

Egentlig uddannelse havde hun aldrig fået, udover den skolegang der foregik i hjemmet, men skønt autodidakt (sjålv lærd) var hun en fremragende pianist, en levende fortæller, kunne sprog, skrev vers og historier. Kende hvert et fremmedord. Dygtig til husflid og vævning. Interesserede sig for nye strømninger i tiden.

Det var således en dygtig, begavet og vidt berejst dame, der i 1924 flyttede til Bregninge. De første år som husbestyrerinde for enkeprovstinde Anna Evensen, kolonibestyrer Evensen's mor, der boede i det hvide hus på Kaldredvej nr. 9. Efter hendes død i 1927 overtog Ingeborg Andersen huset, og blev boende her resten af sine dage – over 30 år.

Her indrettede I.A. et hyggeligt hjem, hvor familien holdt af at komme, og hvor hun kunne dyrke sine

Ingeborg Andersen.

mange interesser. Omsorgen for de små brødre og senere Evensen's børn på Grønland, og næste generation i familien, havde udviklet hendes evne til at omgås børn.

Børnene i Bregninge fik et fristed hos "frøken Andersen". Hun lærte pigerne håndarbejde, læste for børnene og sang med dem og fortalte. Enkelte fik lov at væve, og nogle lærte at spille klaver.

"Føroysk" jól í Grønlandi í 1907

Nu er så selve Julen overstået, og jeg er ved at sige "Gud ske lov" med bestyreren, skønt den har været meget hyggelig. Juleaften var der først grønlandsk og dansk gudstjeneste, det vil sige juleevangeliet blev læst op på begge sprog. Ellers var det kun firstemmige salmer af grønlanderne. I skulle høre, hvor de kunne synge! De sidste 14 dage før jul øvede de sig hver aften i kirken, og så var vi fri for det gamle, hæse, forstemte orgel.

Alle de indfødte strålede i nye, friske farver, de kunne vist ikke tænke sig at gå kirke uden at være ny fra øverst til nederst sådan en aften. Vor ene pige var da grædefærdig, hendes bukseskind var stjålet. Heldigvis havde fru Evensen da et, som kunne bruges, og selv om det ikke var den fineste sort, tror jeg dog hun kunne hamle op med de andre. Fine nye broderier på bukser og de højrode kamikker, mørkeblå fløjls-anorak, perlekrans om trent ½ alen bred, fint hvidt halstørklæde og brogede muffedisser og lommelørklæde med hulsøm.

Sungu uttanfyri hvørt hús

De har en smuk stemningsfuld skik heroppe. Præcis kl. 12 julenat synger de deres firstemmige

sange udenfor hvert eneste hus i kolonien, der har ca. 180 indbyggere. Hvor mange hjem, der er, ved jeg ikke. Når de har sunget uden for hvert eneste hus, holder de et lille hvil, og hen ad morgenstunden går de rundt igen. Nu synger de først et vers, så læser en skriftklog juleevangeliet op (ved kolonierne kan de så godt som alle læse), så synger koret atter et vers og drager afsted til næste hus under larmen og overstadig lystighed. Det var ligefrem højtideligt at blive vækket på den måde.

Efter gudstjenesten juledag var her formelig kur. Først kom alle kivefakkerne (pigerne) og ønskede glædelig jul, efter dem fangerne og så kvinder og børn. Der blev rigtignok skænket nogle snaps brændevin og gammelvind og delt kager ud den dag. Efter det var vi til dansk gudstjeneste og om aftenen hos præsten til julelege. Næste dag til kaffe hos 3 forskellige grønlanderfamilier og til juletræ hos assistenten og om aftenen til dans i værkstedet. 3. juledag havde vi selv juletræ tændt for de danske og enkelte grønlandere. Vi fik skåret smørrebrød og te og senere kaffe og kager.

I dag har børnene og jeg været til juletræ hos præstens, men nu er vi

snart blaserte.

I skulle forresten høre, hvorledes vi laver juletræ. Så snart man kan gøre regning på, at nu bliver sneen liggende, samles der lyng, som bliver gravet ned i sne. Den binder man så på stokke, som stikkes ind i en stamme, og det gør et ganske net indtryk. Nu hører man forresten om folk, som har fået rigtige grantræer herop.

Vores egen private juleaften var meget hyggelig. Både hr. og fru Evensen sætter uhyre pris på hygge og forstår at sprede den. Vi havde besøg af julenissen i fru Ibsens skikkelse. Hun kom med det sødeste pandekagehus, nogen kunne ønske sig. Hun er altid fuld af gode ideer og manden er snild på fingrene. Husets skelet var en papæske, væggene var figner, døren chokolade, vindueskarme hvidt sukker og ligeså skorstenene, og taget kordekkage. Ruderne rødt silkepapir, og det så brillant ud, når der blev sat et lys i vinduet. Hans og

Grethe stod og var ved at spise af huset. Heksen er lige kommet ud af sin dør, støttet til en rigtig knortekæp. Det var nydeligt alt sammen.

Når jeg fortæller jer, at vi natten mellem 3. og 4. juledag havde 5-6 graders varme, så tror I mig vel knapt. Vi går rundt til hinanden uden overtøj på. Men det er ganske uanstændigt vejr, siger bestyreren.

Hungur hjá grønlendingum

Det sørgelige er, at grønlanderne lider nød. Der har så godt som ingen julehandel været i år. Der bliver hvert år uddelt julekost fra butikken, noget bestemt pr. hoved, så de har haft lidt i helligdagene. Men de kunne ikke gå i kajak for tyndisens og mørkets skyld, så ingen sælhunde blev fangede.

Fru Evensen havde gemt nogle ryper og et par harer for at have lidt ekstra til jul. Ryperne fik vi juleaften, og harerne skal

gemmes til hr. Evensen's fødselsdag i januar. De er ganske vist næsten to måneder gamle, men det smager herligt at få noget friskstegt fremfor det konserverede. Vi lever højt på rosenkartofler nu i julen, de har holdt sig udmærket. Der var enkelte dårlige mellem dem Evensen's fik, så dem spiste vi først. Når nu resten er spist op, og det kan ikke vare længe, selv om vi er meget sparsommelige, ja, så må vi altså undvære til hen i juli, august, og det bliver et savn.

Nu har vi, Gud ske lov, islæg. Den 10. januar slog vejret endelig om, og det har frosset op til en snes grader siden. Det var også en frygtelig drøj tid. Grønlanderne havde hverken at bide eller brænde i en 14 dages tid. Så de danske kogte store gryder ærter og gryn hver dag. Men det blev kun til sulteføde til alle de mennesker.

Og så tænke sig, at de ikke havde noget at putte

i kakkelovnen i denne kulde til trods for, at her de dejligste kul, som det kun koster dem en smule ulejlighed at bryde om efteråret og så hente hjem i konebåd før mørket kommer. Handelen har en lille forsyning engelske kul til 6 kr. tonden, og dem køberne grønlanderne af. Når de har et par ører at afse til varmen, så kommer de og får en 10-12 pund ad gangen. Det er en sørgelig økonomi, og bedre bliver det vist aldrig, det er øjeblikkets børn. Nu fanges der 20-30 sælhunde hver dag, så nu lever Umanak højt. Men næste år i den mørke tid vil det gentage sig. De bekymrer sig skam ikke for den dag i morgen. Men den egenskab hos dem tror jeg nu ikke, jeg vil beundre – trods Bibelen. Vi civiliserede mennesker bebrejder dem deres sorgløshed, men det er vel i grunden den egenskab, der gør, at de kan føre en lykkelig tilværelse her oppe i denne karrige natur.

Aftur í ár verður fótbóltaskapping fyri sjómenn í Klaksvík

Spælt verður mánadagin 29/12. Tilmelding á telefon 217739 ella við teldupost: hvalnes@post.olivant.fo áðrenn 19/12.

Sum vanligt verður eisini borðhald aftaná, og í ár er tað í Skálanum.

Kunngerð

Vísandi til kunngerð um løgtingsval 2004, frá 5. desember 2003, skal her við boðast frá, at lögmaður hevur ásett, at val til Føroya Løgting verður týsdagin 20. januar 2004.

Valevnislistarnir til løgtingsvalið, ið skulu vera undirskrivaðir av í mesta lagi 4 valevnum og í minsta lagi 10 og mesta lagi 15 stillarum, skulu vera formanninum í løgtingsvalnevndini í hendi seinasta í lagi týsdagin 30. desember kl. 18.00.

Sandavágur, 10. desember 2003

Løgtingsvalnevndin
í Vága valdømi

Sigfríður Olsen, formaður

Føroya Skipara-
og Navigatørfelag

Aðalfundur

Aðalfundur verður í Norðurlandahúsinum, týsdagin tann 30. desember 2003 kl. 10.00 við hesi dagsskrá:

- Val av fundarstjóra
- Frágreiðing formansins um virki felagsins í farna ári
- Framløgga og góðkenning av grannskoðaðum roknskapi
- Val av nevndarlimum og eykalimum
- Val av grannskoðara og tiltaksmanni
- Ásetan av limagjaldi og formansløn
- Lógarbroyting
- Gestarððari
- Ymiskt

Føroya Skipara- og Navigatørfelag

MASKINMEISTARAFELAGIÐ

Maskinmeistarafelagið hevur aðalfund í mars mánaða 2004. Nærri verður lýst seinni.

Nevndarval

Til tess at virknir limir, ið ikki kunnu mæta á aðalfundinum, kunnu velja við brævatkvøðu, ber til at seta fram uppskot til nevndarlimir og skulu tey vera felagnum skrivliga í hendi í seinasta lagi 15. desember 2003.

Tó kunnu uppskot til nevndarlimir eisini skjótast upp á sjálvum aðalfundinum.

Nevndin

Vit senda øllum okkara lesarum ynski um eini gleðilig jól við hesi heilsan sum FF-blaðið sendi sínum lesarum fyri 80 árum síðani, nevniliga í 1923.

F. F. kemur út hvønn hósdag, og haldarar kunnu tekna seg hjá blaðstjórnini, hjá sóknarformonnum Føroya Fiskimannafelags og á posthúsum. Blaðið kostar umframt postpening 4 kr. um árið.

Lýsingar í F. F. koma víða út millum manna. Blaðið gongur út í 1000 eintøkum. — Lýsingar kosta 20 oyr. fyri petireglu ella pláss hennara. Stórur avsláttur í prisi fyri teir, ið lýsa í minst 6 fylgjandi nr

BLAÐ FØROYA FISKIMANNA

Nr. 51—52.

Leygardag hin 22. december 1923.

4. árg.

JÓL ÁÐUR OG JÓL NÚ.

Hin æviga lívsins kelda góð,
tú vermandi sól hin bjarta,
nú strýkur um lægsta mið tín slóð,
og høttar oss myrkrið hitt svarta;
um tvørrar tín máttur, á lívsins leið
má nøtra hvørt mannahjarta.

Nú stormar úla um fjallaskørð
og glaður á fjørðum spæla;
nú brakar hin stíra gaddajørð,
og bylgjur frá grunni mala.
So vesalt er farið at líta á,
tá hvirlur í togum gala.

Um nálin sveið av á várdegi
og vónir á sumri brustu,
táð bøttu væl megi áræði,
sum í hvørji tægri tustu;
tí sólargleðin í holdi var
og maður ei ræddist orrustu.

Nú lækkar mót' nið'stu niðustund,
og nálin í moldum svevur.
Nú dúrar lívið sær vetrarblund,
hvørt vónbrot í hjartanum grevur.
Um dagur glottar eitt lítið bil;
tó, bølmyrkur valdið hevur.

Tá berast her boð á døpru stund,
at sólín hin bjarta er stigin.
Hon sigrandi stýrir á sumarfund.
— Mong takkarbøn verður biðin —
Brátt skínur um heimin eitt gledibros.
Nú niðustundin er liðin.

Tí ljóssins veitslu á myrku nátt
teir drukku við norðurhavs strendur,
har kjøtið var treyst og ølið gott,
og vopnavandar tær hendur.
— Nú halda vit jól á annan hátt,
tí mannahugur er vendur.

Á heimsins daprastu niðustund,
tá Augustus keisari ráddi,
varð sendur ein gestur á mannafund,
sum meira enn keisarin máddi;
hann bar okkum loysunnarboðini teg:
„Tit vinna mót' syndanna broddi.“

Hin gestur er Jesus, vart jólakind,
oss loysti úr størsta vanda.
Vár bjargari er hann og fyrmynd,
Guð faðir oss sendi til handa.
Tí halda vit jól nú um allan heim
frá fløtum til fjallalanda.

M A D.

Øllum okkara siglandi fólki og øllum teimum,
sum vit hava samstarvað við í brátt farna ári,
vilja vit takka og ynskja eini gleðilig jól og eitt
gott nýttár.

Vit vilja eisini takka øllum, sum á ymiskan hátt
hava lutikið, tá tørvur hevur verið fyri hjálp.
Tykkum verður ynskt eini gleðilig jól og
Harrans signing í komandi ári.

Sjóbjargingarstøðin,
MRCC Tórshavn

Minkið óljóðið við QMI

Við at lata QMI í hydraulikoljuna
slepst av við óljóð, hitin lækkar og
fleiri aðrir fyrimunir.

Ring og hoyr meira.

M.O.mar tlf. 220384

Fiskirannsóknarstovan

Vaskifólk

Søkt verður eftir fólki til dagligu reingerðina á
Fiskirannsóknarstovuni. Arbeitt verður seinna-
partin hvønn arbeiddag í vikuni. Setanin tekur
við 1. februar 2004.

Fólkið, ið sett verður, skal vera røkið og fyrirkomandi.

Lønar- og setanartreytir eru smbr. sáttmálanum
millum Fíggaráráðið og Havnar Arbeidskvinnufelag.

Nærri fæst at vita um starvið við at ringja 353900
til Eli Christiansen, umsitingarleiðara, e-post:
elichr@frs.fo.

Umsóknarfreistin er mánadagin 5. januar 2004.

Skrivligar umsóknir við møguligum viðmælum
e.l. skulu sendast til:

Fiskirannsóknarstovan

Nóatún 1
Postboks 3051
FO-110 Tórshavn

Útróður á Eiði

2. partur av frásøgn eftir Símin Jóhann Wolles

Vit hava nú 2. part av frágognini hjá Símun Johan Wolles av Eiði um bátasøguna á Eiði. Hetta er eisini ein framúr lýsing av livivikoronjum hjá okkara forfedrum. Símun Johan heldur áfram at greiða frá teimum ymsu bátunum og um tilburðir í samband við teir.

"Havfruen"

Bátur nr 3. var "Havfruen". Hann varð kallaður "Jóan Fredriksbátur" og eyknevndur "Jurli". Tað skuldi vera eftir Jóan Fredrikki, tí hann skuldi rulla so við tunguni, tá hann tosaði. Hann og Jógvan í Mir-mansstovu sótu sum ungir í sama báti. Annar samlaði sær 24 gyllin í jørð, og hin var alla sína tíð fátækur. Men um Jógvan í Mir-mansstovu søgdu teir gomlu, at hann var ein nattúruelskandi maður, gleddist yvir okkara vakra land og var av allar bestu frásøgumonnum. Eina ferð um summarið komu teir heim ímillum tað, sum er innan fyri Risan og Drangafles og Høgufles. "Tað kalla vit at fara heim ímillum", segði Johan í Djónastovu. Tá helt Jógvan fyri við teir ungu: "Hesi bæði her standa (Risan og Kellingina) eiga vit lukka". Tá hvesti onkur at honum: "Tað er tann ogn í teimum." "Vit eiga tey kortini", helt Jógvan fyri.

Bátarnir fara at ganga av sær sjálvum...

Jógvan í Mirmansstovu segði eisini: "Tá ið tit verða gamlir, fara bátarnir at ganga, og eingin fer at rógva, lukka." Hinir bóðu hann tiga og ikki sita og tvætla býtt við unglíngarnar og loypa óhug á teir.

"Ikki veit eg, vit, sum vóru unglíngar tá, komu at uppliva motor í bátinum", helt Jóhan fyri.

At biðja grind

Jógvan segði eisini frá eini grindaferð, nakrir fátækir eiðismenn gjørdu vestur í Vágar at biðja grind. Jóhan í Djónastovu segði frá Jógvan í Mir-mansstovu, at tað vóru trý ting, sum ein uttan skomm kundi biðja. Tað var um konu, gimbrar, um felli hevði verið, og grind.

Teir høvdu frætt, at ein grind var deyð í Tindhólmi. Gamalt var, at grind í Tindhólmi bleiv ikki brunnin. Tí var tað, at hesir eiðismenn fóru vestur at biðja grind. Tá kom ein vágamaður og segði: "Um tit kunnu geva mær 6 ríkisdálar, so skulu tit fáa so nógv kjøt, sum tit vilja hava". "Grind fingi vit, men eingin kjøtbiti var í bátinum, tá ið vit róðu kundir biðja. Tað var um konu, gimbrar, um felli hevði verið, og grind.

at siga "hjarta", tá hann tosaði so vinaliga við okkum ungu.

Jóhan hevur eisini sagt frá Hanusi hjá Fredrikki. Hann var farin norð undir Hvítthjalla at skera torv við Jógvani. Teir vóru ikki meir enn settir á at skera, tá bað Jógvan hann koma norð á Góðadal at hyggja, hvussu vøkur nattúran var, og at síggja bátarnar fara til útróðrar. "Er her ikki vakurt?" segði Jógvan og gleddist.

Skomm at spæla fiól

Óli í Mirmansstovu, faðir Jógvans, átti eina fiól. Men so undarligur var hugsunarhátturin hjá fólki tá, segði Jóhanus í Miklagarði, at hann tordi ikki at spæla, uttan tað kundi vera 2. jólakvöld, tá hini vóru í dansi. Tað var hildið vera so ómansligt, at konan og døturnar vildu ikki, at hann skuldi spæla. Um bygdarmenn fingi hann at spæla, so stongdi hann seg inni á einum kamari við teimum, hann spældi fyri.

Jóan Fredrik var eydnismaður

Jóan Fredrik var formaður sjálvur við "Jurli". Teir, ið róðu við, vóru Jákup, son-

ur hansara, Jógvan og Niels hjá Líggjasi, Pól í Britustovu og synir hansara, Tummas og Jóan Petur, og Jógvani Skorini. Edvard í Skorini hevur sagt mær, at hann minnst Rasmus, beiggja sín, at rógva við. "Jóan Fredriksbátur" var partabátur, og teir, sum áttu, vóru Jóan Fredrik 2 partar, í Skorini 2 partar, í Britustovu 2 partar, og hjá Líggjasi 2 partar. Sagt varð um Jóan Fredrik, at hann var eydnismaður. Tað gav at bíta, tá Kjúrtin, kona Jóan Fredriks, hevði sent eitt barn oman at vita, hvat teir høvdu fiskað. Barnið kom aftur og segði, at teir høvdu fiskað lítið. "Tú má hava kent feil, stakkalin", helt hon fyri, "tað man hava verið "Durhúsbáturin"". "Jóan Fredriks bátaneyst" er millum "Muðuneystið" og "Durhúsbátaneystið". Nú á døgum verður tað kalla Skorðatoftin.

Grindaferð

Jóhannus í Miklagarði hevur sagt frá eini grindaferð við "Jóan Fredriksbáti" vestur til Miðvágs. Hann var ungur tá, nýliga tilkomin. Jóan Fredrik bað seg við. Hann segði, at

Hendan myndin av Eiði er ein sera góð lýsing av bátasøguni, sum hon kundi verið í hvørjari bygd. Menninir eru Eiðismenn. T.h. er tað Heini Nygaard og til vinstru Jens á Brúgv. Í hesum bátum sæst allur tann reiðskapur, sum menn brúktu tá í tíðini. Her eru grindakýkar og kálvakýkar. Her er línuroð og her er snøri við steini. Myndin er helst frá fyrst í 1900-talinum.

Eín av útróðrarmonnum, sum fær nógv umrøðu í bátasøguni, er Johan í Djónastovu, 1887-1970. Her sæst hann saman við konuni Kristiannu.

At taka úr blaðnum

Síðurnar 11, 12, 17 og 18 kunnu takast úr blaðnum

ar. Tað vóru nógv áratøk av Kirkjubønesi, til lagt varð inn fyri Eiðishamri.

Tað var heldur ikki sørt, at vit yngri høvdu hug at kapprógva móti "Familjuni" úr Havn, men vit fylgdust norður. Eg havi verið tvær ferðir í Miðvági eftir grind ella í grind við árabáti og komin aftur suðurfyri," segði Johannus í Miklagarði.

"Durhúsbáturinn"

Bátur nr. 4 er "Durhúsbáturinn" og er grindabátur nr. 2. Ólavur í Skúlanum var formaður á "Durhúsbátinum". Hann var partabátur. Teir, sum áttu, vóru: í Skúlanum 2 partar, í Jógvansstovu 2 partar, í Djónastovu 2 partar, í Durhúsi 2 partar. Teir, sum róðu við, vóru: Ólavur í Skúlanum, sonur hansara Jógvan, seinni kallaður Jógvan í Króki, Ólavur og Erikur í Jógvansstovu, Jóhan í Skúlanum, Jóhan í Djónastovu, Andrias sváur, Jóhan Jógvan í Mirmansstovu og Hanus í Pállshúsi. "Durhúsbáturinn" var lítið umhildin av eiðismonnum. Jóhan í Djónastovu segði við teir, sum hann helt ikki umtala "Durhúsbátin" nógv væl, tað var helst Jógvan úti í Húsinum, sum hevði hug at prika við "Durhúsbátinum": "Tit kunna erpa tykkum, sum tit vilja, men á "Durhúsbátinum" vórðu tit aldir til mans." Jóhan segði, at hann hevði ikki staðið á lunni, tá hinir vóru úti. Hann var altíð komin aftur eins og hiniruttan hjálp frá øðrum. Jóhan helt, at tað var erpenskapur ella øvundsjúka, at teir hildu so lítið um "Durhúsbátin".

Vildi bjarga árunum áðrenn Jógvan

Jógvan í Mirmansstovu róði fyrr við "Jóan Fredriksbáti". So var tað ein dag, teir vóru eysturi á Fokkuni. Tað var so leysur sjógvur, og teir fingi ein skaðasjógv, meðan teir settu línuna. Jógvan tók eitt áratok, í tí hann breyt. Báturinn sakkaði í sjónum. Árin fór inn undir bátin. Homlubandið slitnaði, og Jógvan fekk áralummin inn undir bringuna og var tveittur á sjógv langt leysur av bátinum. Teir mistu fleiri árar út. Tá skuldi Jóan Fredrik siga: "Vælsignaðir, fáid okkum hendur á árunar. Latið Jógvan flóta." Hetta gloymdi Jógvan honum ikki. Men Jóhanus í Miklagarði segði, at her gjørdi Jóan Fredrik rætt, sum tann skilamaður hann var. Tað hevði dugað lítið at fingið Jógvan aftur við ongum

Her er ein málningur, sum er gjørdur av einum danskum listamanni Emil Krause at navni. Menninir kennast væl aftur. Flestu av teimum eru viðingar. Hildið verður, at myndin er frá fyrrapartinum í 1930-unum.

Menninir eru frá vinstru: Jákup Thomasen, á Myllanum, Feilberg, dani, sum ferðaðist hjá presti, Johan Kirke, sum smíðar bátin, Kristian Dánjal Nybo, Jógvan Thomasen, á Myllanum, Lýðar Lydersen.

Teir trýggir menninir í fremru røð t.h. eru frá vinstru: Tróndur Fugl, Símun Petur Matras og Tummas Thomassen.

árunum. Men Jógvan vildi siga, at hann var betri við árunar enn seg. Jógvan skifti so bát og fór við "Durhúsbátinum".

Jógvan úti í Húsinum hevur sagt frá, at hann var sum ungur ein dag í torra. (Torrásól og Kongadagurin er um miðan februar). Torrafiskur kom so knappliga. Teir kundu vera hvassir ein dag, og næsta dag fórdu teir ikki. Soleiðis var tað henda dag, Jógvan segði frá. Teir vóru vesturi á Urðini, fingi fullan bátin at gripsborði.

Hendan dagin var Jóanes í Jógvansstovu við sum tiltaksmaður. Eg sigi til alla lukku var tað ein lítil ond lágt. Vit høvdu fullan bát og styðjaðu okkum heim við Skorð. Nú koma vit fram á ein kík. "Harra mín Gud", letur í Jóanesi, "her hevur ein søkt seg." Teir ivaðust ikki í, at báturinn var sokkin. Teir lögdu so til at vita, hvat var áfátt. Tá ið vit komu til kíkin, hekk stór fiskateggja uppi undir kíkinum. Tá varð betri lag á monnum. Komnir heim fyri Kambsgjónna

kemur ein bátur skúm-andi undan Uppsalanesi ella Uttastanesi, sum tað verður kallað av Tjørnuvíkingum. Tað vóru Tjørnuvíkingar, sum ikki høvdu ført, og høvdu so teggjað upp undir kíknar. Nú komu teir útaftur við øðrum báti eftir fiskateggjunum. Vit hildu so fram, damlaðu okkum suður fyri Fjøruglyvur. Tá bað Jóanes okkum so bønliga um at kasta nakað av fiski upp har, áðrenn vit lögdu á fjørðin. So varð gjørt. Vit kastaðu nakað upp har, so

báturinn lætnaði. Tá vit skuldu leggja seglið, vildi báturinn søkka. Vit hildu inn í Kósina, lupu út og hildu bátinum, tað gekk so. Væl var, at vit høvdu kastað upp, áðrenn vit lögdu á fjørðin. Ella høvdu vit neyvan flotid um fjørðin. Tá ið vit høvdu kastað upp, var farið yviraftur eftir fiskinum. Tað var eisini ein kapping um at hava ført størsta bátsfarmin.

Einaferð sat "Durhúsbáturinn" vesturi á Sigmundarholi og Hornið.

Hann fleyt um stokkarnar av góðum smáfiski, segði Jóhan í Djónastovu. "Pállstovubáturinn" hevði verið úti á havi og róð eftir longu. Teir kastaðu ikki, men fóru til hús við berum vøttum, t.v.s. við ongum fiski. Tað vildu teir heldur enn at koma heim við fiski av leiðum nær landi. So erpnir vóru teir, segði Jóhan. Hetta segði hann fyri at arga Jóhannus í Miklagarði, sum helt, at ta skomm kundu teir ikki leggja á seg at kasta eftir inni á smáfiskaleið

Hendan myndin er av nøkrum av teimum eiðismonnum, sum hava róð út við árunum sum álit.

Frá vinstru: Hanus á Toftini, róði við "Falkinum", Zakarias, róði við "Laxinum", Johan í Pállshúsi, róði við "Søløven", kallaður "Oyndfirðingur", Jákup hjá Dánjali, róði við "Garðsbátinum", kallaður "Luttur", Jóan Petur í Fjósinum, formaður á "Muðuni", Jógvan úti í Húsinum, formaður á seinna "Nesbáti", Jóan Petur í Garði-Mittastagarði, róði við "Svaninum". Myndin er frá fyrst í 50-unum.

Anna og John Lassen gift í 60 ár

Í gjár, 22. desember, hövdu Anna og John Lassen Klaksvík diamantbrúðleyp. John er kendur hjá lesarum okkara. Tað var hann, sum skrivaði ta áhugaverdu frásøgnina um, tá "Løwenørn" og "Bella" fórust undir Íslandi í 1882, og abbi hansara ikki kom afturíftur. Og í vár hövdu vit eina drúgva samrøðu við John, har hann greiddi frá sínum lívi til sjós.

John veit ein hóp – ikki minst um ætt, og hann dugir eisini væl at greiða frá. Tað, hann hevur skrivað niður um sína ætt, fyllir ikki færri enn 130 handskrivaðar síður.

John er føddur í Klaksvík í 1917, og er hann tískil 86 ára gamal. Pápi hansara var Christian Johannes Lassen f. 1873. Vanliga varð hann kallaður Johannes hjá Lusiú ella "Amerikanarin", og var hetta frá teirri tíðini, hann sigldi úti í heimi.

Johannes hevur tað samband við Føroya Fiskimannafelag, at hann umboðaði fiskimenn í Klaksvík á teimum fundum, sum vóru uppundir stovnanina í 1911. Hann gjørdist eisini sýsluformaður fyri Norðuroygggjarnar 1912-15.

Mamman var Malena Jacobsen, ættað av Viðar-eiði. Hon var eisini ein merkisverd kvinna.

Barndómurin hjá John hevur verið sum hjá øðrum í hansara aldri. Klaksvík var jú ein lítil bygd tá í mun til í dag. Tey hövdu soleiðis kúgv saman við einum øðrum húsi.

John fór í skúla 7 ára gamal. Lærarar, sum hann

Anna og John Lassen kundu í gjár, 22. desember, hátíðarhalda diamantbrúðleypsdegina.

minnist, vóru Alexander Enniberg, Símun Petur Zachariassen, Magnissa Jacobsen, Elsa av Skarði. Eitt sindur seinni kom Sám-al Petersen, sum seinni gjørdist løgtings- og landsstýrismaður fyri Sjálvstýrisflokkinn. Ein annar lærari, sum eisini kom seinni, var Andreas Thomsen, við Gil, úr Norðragøtu.

Tá John var 14 ára gamal, skuldi hann eftir vanligum síði verið farin til sjós. Men júst hesa tíðina var tað ringt at sleppa burtur. Tað vóru ringar tíðir. Hetta var jú beint undir stóru heimskreppuni. Skipararnir vildu bert hava teir góðu fiskimenninar við. So tá var tað ikki nógv at vænta hjá ungum

óroyndum drongi.

Tað, sum John so fekst við, tá hann fór úr skúlanum, var, at hann hjálpti pápanum, sum var havnar-meistari, at vera fortoyningsmaður. Hetta var nú mest heyst- og vetrararbeiði, tá skipini lógu.

Tá skipini komu heim av suðurlandinum á vári, var fiskaarbeiði. Men tað var um hesa tíðina, at fransaskonnartirnar byrjaðu at koma. Hesar kravdu eitt serligt kynstur at rigga til. Men her var pápin sera kendur á økinum frá síni tíð í uttanlandssigling, so hann tók uppá seg at rigga skonnartirnar til. Hesum hjálpti John pápanum við. Tí kom John tíðliga at vita nógv um skip.

Í veruleikanum hevði John meira hug til landbúnað enn til fiskiskap. Men uttan at vera borin til garð var ikki so nógv at velja í uttan at fara til skips, og hann heldur eisini, at hann hevði góða sjónatúr.

Fiskiskapur gav so bert arbeiði á sumri. Um veturin var ikki so nógv at arbeiða. Og tað arbeiði sum var, máttu giftir menn hava.

John vildi fegin útvega sær kunnleika. So hann fór á háskúla ein vetur. Annars var eisini motorskúli í bygdini, sum Johan í Gróttinum skipaði fyri. Her gekk John ein vetur fyri ikki at ganga fyri einki.

John kom at sigla í nógv ár. Sum hann greiddi frá í samrøðuni, við hövdu við hann, fór hann sum 16 ára gamal við "Ekliptiku". Hann sigldi undir krígunum, og hann var fiskimaður til hann var farin av teimum 70 árunum.

Giftist við Onnu av Fløtti í Norðragøtu

John giftist við Onnu, sum er úr Norðragøtu, dóttir Anniku og Jóannes á Fløtti. Tað skal sigast, at tað hevur verið nógv samband millum Gøtu og Klaksvík, og hevur hetta ført til, at nógv gøtufólk eru flutt til Klaksvíkar og hava stóra ætt har. Her var eisini regluligt rútsamband. "Pride" sigldi á Gøtu tvær ferðir um vikuna í nógv ár.

Anna hevði lært at seyma hjá Mariannu, systur síni. Marianna hevði lært í Havn hjá Debes skræddara. Men Marianna doyði heilt ung. Anna

kom sostatt til Klaksvíkar at seyma hjá Doreus Hvidbro, sum var granni hjá teimum hjá John. Seymingin her var "finari skræddari". M.a. vórðu seymaðir klæðningar. Tað var seymað fyri fólk, og ikki minst fyri tað fínara slagið í Klaksvík. Tað rann saman millum Onnu og John, og nú kunnu tey hátíðarhalda 60 ára hjúnabandsdag. Men seymingina tók Anna við sær í hjúnarlagið. Hon hevur, sum rímligt er, seymað uppá børnini, og hon hevur seymað fyri fólk, og hetta hevur hon gjørt inntil fyri kortum.

Tey bæði, Anna og John, eldast sera væl. Anna er 92 og John er 86, og tey hava nústani fingið eitt sindur av heimahjálpi.

Tann, sum skrivar hesar reglur, er annars gamal granni hjá teimum á Fløtti í Norðragøtu. Sigast kann um tey, at tey eru friðar- og skilafólk, sum hava verið av bestu grannum.

Anna og John eiga fyra børn. Tey eru Jóannes, Ósmund, Magna og Svanhild. Tey eiga so 11 barnabørn og fyrbils 13 langabba- og ommubørn. Ein abba-sonur, sonur Magnu, er Auðunn Konradsson, sum er formaður í Meginfelag Útróðrarmanna.

Tá John í fjør fylti 85 ár, skrivaði hann niður nøkur orð til sínar eftirkomrarar, har hann eisini gevur Onnu ummæli, sum onnur ikki kunnu gera betri.

John sigur m.a.:

Í "Søgur og skemt av Sandi" lesa vit um ein prest, sum vígdi eitt par.

Drongurin varð eyknevndur "sperran". Hann skuldi siga: "Ægteskabet er som en spærre, det er to dele som støtter hinanden". Eg fekk ein góðan sperrulut at stiðja meg við. Við hesum góða luti at stiðja meg við, kom eg um mjóðan og út á slætt.

Nú eru vit gomul. Vit hava havt nøkur góð ellisár. Vit liva við og hava nógv at frøast um. Eg havi fingið mínar dreingjadreyrmar til veruleika. Eg havi nært um ogn okkara og kann røkja hana sjálvur. Eg koyri í egnum bili. Dreymurin um bát og neyst varð eisini veruleiki. Sjálvt um eg bleiv 80 ár, áðrenn eg fekk hann undir tak og brúki hann lítið sjálvur, so kann eg frøast um, at hann er har, so eftirkomrararnir kunnu brúka hann. Nú kann eg takka mínum børnum og abba- børnum, og ikki minst mínum góða sperruluti fyri stuðul og hjálp og siga við skaldinum: Tøkk havi Gud fyri lívið.

At enda kann sigast, at júst eini hjún sum Anna og John eru gott dømi um tað familjulív, sum hevur verið grundarlagið fyri okkara samfelag. John sum fiskimaður í nógv ár, og Anna sum tann, ið vardi borg á heimafrontinum, og sum hevur havt eitt fyrimyndarligt heim.

Eg og míni vilja ynskja tykkum so hjartaliga til lukku við hesum stóra degi við ynskjum um eini gleðilig jól og eydnuríkt komandi ár.

Óli í Tjørnustovu

Frágreiðing um stjørnukortið

Óli Olsen, sum hevur skrivað bókina "Sigling og Útbúgving", hevur givið okkum hesa frágreiðing um stjørnukortið:

27. november í ár hevur FF-blaðið mynd av einum tóli, vísandi eitt stjørnuhálv, og niðriundir stendur: "Kennir nakar stjørnukortið?"

Tólið verður framvegis umrøtt – um enn ógvuliga lítið – í siglingarfrøðini, og har eitur tað: "Star Finder and Identifier."

Tá ið eg gekk á sjómansskúla fyri góðum 30 árum síðani, varð tað so at siga ikki tikið upp á tungu, og neyvan man tað vera stórt øðrvísi í dag.

Sum heitið sigur, so varð tólið nýtt at finna, hvørjar stjørnur vóru nýtiligar at kanna á stjornuhiminum hjá sjófarandi í ávísari løtu. Við at taka eina stjornuhæddmáta vinkulin við sjónarringin – fæst ein staðlinja, sum skipið er í. Vanliga verða minst trýggjar stjornuhæddir tiknar, og har staðlinjurnar skerast, er skipið statt.

Stjornukanningar fara fóru fram í lýsing og/ella í skýming – ikki tá ið

myrkt er, sum onkur vildi hildið. Umráðandi er, at sjónarringurin stendur skarpur, tí annars fæst hæddin ikki máld nógv neyv. Bara ein bogaminuttur við síðuna av gevur ein skeivleika í kortinum upp á ein fjórðing. Men meðan tað skýmir ella lýsir, síggjast bert tær klárastu stjornurnar, og nærum ógjørligt er hjá navigatørinum at kenna stjornurnar aftur.

Her er tað, at "Star Finder and Identifier" kemur

til sín rætt. Eru einfaldar útrokningar gjørdar, fáast týðningarmiklar upplýsingar frá tólinum. Navigatørurin fær upplýsingar um stjornur, sum eru hentar at kanna, og hann fær at vita (umleið) í hvørjari hædd og í hvønn azimuth (rættvísandi peiling), tær standa. Hann velur sær nú nakrar burturúr, soleiðis at staðlinjurnar skerast væl. Hann setir sekstanin á vinkulin og miðar í uppgivna peiling. Nú sær hann stjornuna

nærindis sjónarringinum, og eftir er bert at fínstilla

hæddarvinkulin og avlesa kronometrið.

Minni frá barnárum:

Arbeiðsboðini komu við floytu

FF-blaðið hefur nógv fróðarfólk sum heimildarfólk. Eitt av hesum er Naena Danielsen í Havn, ættað úr Syðrugøtu. Hon greiðir her frá barnaminnum í heimbygðini. Naena er annars við at

skriva søguna um sínar trýggjar ommubeiggjar av Dunganum í Syðrugøtu. Tann kendasti av teimum var Absalon av Skála. Hesa frásøgn vóna vit at hava fyrst í komandi ári.

Mær hefur viðhvørt dām- að væl at sita og droyma meg burtur og at hugsa um ljóðini frá tí tíðini, eg var barn. Ein vaknaði við at hanin gól, ella hønurnar gákaðu og skrólaðu so hart tær kundu, sum vildu tær siga: "Ja, nú skulu tit bara hoyra, eg havi aftur vorpið í morgun". Mamma hevði longu mjólkað og kýrnar drynjaðu. So nú skal tú skjótt vera klár at fara í hagan við neytunum. Tað var eg ógvuliga ofta, tí neytini gingu út og inn dagliga á sumri. Í Syðrugøtu gingu vit ikki til neytar, men vit leitaðu ofta eftir teimum, tá ið tær ikki komu sjálvar til liðið um kvøldið, og tær vóru ikki altíð lættar at finna. Í haganum var deiligt, her var fuglasongur, og øll reiðrini vit funnu. Men har vóru eisini tarvar. So vit skuldu vera varin og helst skunda okkum heim aftur. Annars blivu tey bangin um okkum.

Fiskafloytan

Ein kundi eisini vakna av fiskafloytuni. Var sólskin frá morgunstundini, varð fiskurin breiddur út á helluna til turkingar. Hetta varð gjørt, tá ið arbeiðsformaðurin fór gjøgnum bygðina við eini floytu, sum var so snjóll, at hon hoyrdist í hvørjum húsi. Tá ið liðugt var at breiða, fóru vit til húsa at fáa okk-

Hetta er Syðrugøta í gomlum døgum, nøkulunda sum Naena minnst heimbygðina. Myndin er helst frá beint undan 1920.

um at eta, til fiskurin skuldi vendast. Men knappliga kundi floytan hoyrast aftur, tí nú var hellan blivin so heit, at vandi var fyri at fiskurin kundi loypast. Ella tað kundi fara at regna. So runnu vit avstað at fáa fiskin saman aftur, og máttur og presendingar vórðu lagdar útyvir fyri at verja fiskin. At arbeiða á helluni sluppu tey størru børnini uppí part, og nøkur fá oyru hava tey so fingið um tíman. Um eg

minnst rætt, fingi tey vaksnu konufólkini 12 ella 14 oyru um tíman, og mannfólkini fingi 25 oyru um tíman.

Tá ið skipini komu heim og landaðu fiskin, var stórt virksemt í turkihúsinum. Tá ið fiskurin varð vaskaður kundu vit børn, sum vóru gomul nokk til at klára tað, skera blóðið burtur úr uggunum, um onkur, sum vit varðaðu av, vaskaði fisk. So sluppu tey vaksnu frá

tí og meira varð fingið frá hondini. Tað var eisini stór kapping um, hvør vaskaði mest. Eg minnst serliga til tvær konur, hvussu tær kappadust um at vera bestar, og hvussu tær skeittu eftir hvørji aðrari, hvussu tað mundi gangast hinari. Báðar høvdu onkran at skera burtur úr fyri seg.

Her skal verða nevnt, at fiskavasking í Turkihúsinum var fremri enn aðra staðni. Tað vanliga var, at

vaskað varð í køldum vatni. Men her var vatnið flótt. Tað varð nevnliga hitað við kølivatninum frá maskinunum í turkihúsinum. Hetta gjørdi ein sera stóran mun. Men hetta mátti eisini vera við máta, so fiskurin ikki skaddist.

Vaskingin gekk fyri seg í kjallaranum. Har varð eisini tann vaskaði fiskurin saltaður og stakkaður. Uppiá var nosligari at arbeiða. Har varð fiskurin

lagdur á tremmur og turkaður við heitari luft. Til seinast varð hann pakkadur í ballir, og hessian varð seymað um. Og so var hann klárur at senda á marknaðin. Eg fekk akkurat um endan á hesi tíðini. Tá veraldarbardagin byrjaði, var skjótt ikki møgult at hava samskipti við suðureuropa, har okkara klippfiskamarknaðir vóru.

Tað kann eisini verða nevnt her, at turkihúsið í Gøtu var upprunaliga ein bygðarfyrirteka, har stórir partur av bygðarfólkunum hevði sett partapening í. Seinni varð Fiskavirkið, sum tað almenna heitið var, "privatiserað", og tað er grundarlagið fyri tí stóra fiskivinnuvirksemi, sum er í dag í Gøtu.

Ringar tíðir

Árini 1930-1940 vóru ringar tíðar kring allan heim, og tað sveið hart at í Føroyum eisini. Eg haldi, at nógv børn blivu tíðliga vaksni í teimum árunum. Úrtøkan hjá fiskimanninum minkaði ár um ár. Pengar vóru eingir millum fólk, nógvir munnar vóru at metta, og øll børn og vaksni arbeiddu fyri at yvirliva.

Hartil minnst eg tað álvarsemi, sum kendist, tá ið sjómenninir fóru avstað. Lastbilurin stóð og bíðaði. Spurt varð um allir menninir nú vóru komnir, og tað sama um skrin og klæðssekkir. Teir flestu høvdu tár í eygunum. Eymliga varð heilsað: "Jesus fylgi tykkum" og svarað aftur: "Hann veri eftir hjá tykkum". Bilurin fór, og vit stóðu eftir og veittraðu, til hann fór undir.

Næstan hvørt heyst saknaðist onkur slupp, onkuntíð tvær, av teimum, sum fóru avstað um várið, og sum ikki kom heim aftur. Eftir sótu einkjur og faðirleys børn og mammur, sum mistu sínar ungu synir. Sosialhjálp var lítil og eingin, men fólk komu hvørjum øðrum við, og hefur tað verið ein stór hjálp í neyðini. Hetta hefur brent seg í mítt minni frá barnárunum og uppvøkstrinum. Tí sigi eg, at slíkt álvarsemi búnaði okkum fyrr, enn tað annars hevði gjørt.

Hetta eru foreldrini hjá Naenu, Poul Amaliel og Perlina.

Her sæst Naena t.v. saman við Vic Murray, sum er ein av hermonnunum, hon umtalar í greinini. Hann var frá Camerons. Hann kom aftur at vitja í 1990 í samband við 50-ára hátíðarhaldið fyri hersetingina. Hendan myndin er tikin í 1995, tá Naena og tey vitjaðu í Bretlandi. Og her er Vic saman við konuni. Gentan er ommudóttur Naenu.

Til arbeiðis á Fiskavirkjunum í Syðrugøtu í trítíðarunum. Frá vinstu: Malena á Mýruni, Rikka Høgnesen, Regina Jacobsen, Salomon Gregersen, Jóan Fredrik á Toftini, Jóhannes á Fløtti og Liggjas hjá Hendrikki.

Grindir hildu hungurinum burtur

Tað komu óvanliga nógv ar grindir í 30-unum. Ein dag, eg var inni í hand-

inum hjá Weihe í Søldarfirði, hevði ein maður á munni: "Høvdu tað ikki komið so nógv ar grindir hesi árini, hevði tað verið

hungur í mongum heimi í Føroyum". Man tað ikki hava komist av, at nógv hava biðið Harran um at senda grind, so tey kundu fáa mat í munni? Í Søldarfirði blivu eisini nógv ar einkjur og faðirleys børn, tá "Immanuel" ikki kom aftur í 1932. Hendan vanlukkan rakti eisini Gøtu.

Kríggið broytti nógv

Kríggið broytti so nógv. Føroyar blivu hersettar. Enskir hermenn komu higar, og fleiri túsund mans skuldu hava nakað at búgva í. Barakkir blivu bygdar, og oljutangar stoyptir í fleiri støðum. Hetta og annað virksema gav arbeiði. Teir, sum sigldu niður til Skotlands við ísfiski, fingi góða úrtøku, so tað bleiv eitt sindur meira av peningi millum fólk. Tað er nógv skrivað um tær sorgarsøgur, sum stóðust av teirri siglingini. Men nú gekk kortini móti ljósari tíðum. Hetta

Fólkið í Gøtu bygdi sær nútíðar turkíhús í 1929. Hesir menn smíðaðu. Aftast frá vinstu: Rolf Olsen, Tórshavn, Tummas Thomsen, giftur við Onnu, mostir Naenu, Jóan Magnus Thomsen, Tummas Jacobsen, í Bartalstovu, Grækaris Gregersen, Salomon Gregersen, Samuel J. Hansen, á Toftini og Poul Huus.

Fremst frá vinstu: Benadikt Jacobsen, Erik Simonsen, Tórshavn, pápi Erling og Marner, Óla Hans Olsen, Zacharias Jacobsen, Tórshavn, Jóhannes Mikkelsen, ókendur og Jógvan á Mýruni. Har bústaðurin ikki er nevndur, er hann Syðrugøtu.

hendi í mínum seinasta skúlaári. Fyri børnini var hetta ógvuliga spennandi.

"Chocolate for eggs"

Knappliga kundu tey fáa slíkk, sum tað ikki hevði verið ráð til áður. Hermenninir manglaðu ofta egg og epli. Tað var skjótt, at øll børn dugdu at siga "chocolate for eggs" ella "sweets for eggs". Vit høvdu altíð fleiri epli, enn vit høvdu brúk fyri, og tað hendi ofta, at beiggjarnir komu við so vorðnum smáum sekkum, sum eg haldi at hermenninir brúktu til sandsekkir. Teir biðja um epli fyri maconaki, søgdu teir. Hetta vóru blikk við kjóti í hvítari sós og grønmeti í. Teir fingi eplini, og so kom beiggi mín aftur við nøkrum av hesum blikk-

unum í posanum. Hetta smakkaði ógvuliga væl. Tá vóru jú ongar frystiboksir, og nógv av døgurðamatinum var saltmat.

Hermenninir vóru ógvuliga barngóðir, og skjótt varð spælið merkt av hesum. Dreingirnir telgdu sær træbyrsur. Teir marcheraðu eisini "left, right". Teir apaðu seg eftir hermonnunum og brúktu somu kommandoróp. Tað gekk skjótt hjá børnunum at læra nakað enskt.

Skræddarin

Eg fór úr skúlanum. Tá fór eg til skráddaran, Palla Thomsen, at læra at seyma buksur. Eg var 15 ára gomul tá. Skráddarið og barakkirnar lógu hvør síni megin vegin. Tað gjørdust sera góð viðurskipti millum skráddaran og hermenninar. Hann bjóðaði ofta nøkrum teirra til kaffi um kvöldini. Og tá eg hevði verið til nátturða heima, fór eg ofta norð aftur at gera kaffi og baka pannukøkur, sum teir elskaðu at fáa. Hetta gav mær eina víska fríheit.

Tá ið hetta passaði saman við, at hermenninir høvdu dans, so snýkti eg meg saman við eini vin konu í dans eina løtu. Mær dámdi væl at dansa. Tað var stuttligt, meðan tað stóð uppá. Men samvitskan var ring. Tá eg fór heim aftur, helt eg tað vera berur tómleiki, tí eg visti um nakað betur.

Skræddarin var serliga góður við triggjar brøður frá The Lowat Scouts. Teir vóru ættaðir frá einum plássi heilt norðalaga í Skotlandi. Tað kom bara ein av teimum heim aftur, tá ið kríggið var liðugt. Ein teirra doyði í Italien, og ein doyði undir innrásini í Normandínum. Minst

tveir av hermonnunum vóru aftur og vitjaðu skráddaran aftaná kríggið.

Skræddarin var einaferð, hann var í Skotlandi, og vitjaði hesa mammuna, sum misti tveir synir. Tann yngsti var bert 19 ára gamal, tá hann var í Føroyum. Tann triði beiggin var giftur og hevði eitt gott heim, og tað var ein frøi at síggjast aftur. Ein av teimum, sum vitjaði aftur, og sum hevði konuna við, var úr Manchester. Hann hevði mist annað beinið, og hann hevði fingið skrivstovustarv, tá hann kom heimaftur. Hin, sum eg hugsi um, var her saman við veteranunum, tá 50 ár vóru liðin frá herseitingini. Hann hevði eisini konu við og vitjaði okkum øll, sum arbeiddu har tá.

Rýmdu undan minum

Serliga árini 1941-42 vóru dramatisk. Tá ið ættin lá at landi, róku minur inn á víkina. Ein rak inn á sandin í Syðrugøtu og ein rak inn á sandin í Norðragøtu. Minurnar brustu og gjørdust stóran materiellan skaða. Í Norðragøtu fekk ein maður skaða í eyguni av glassplintrum. Öttin fyri minum gjørdi, at tá tað var liggjandi lágætt, tordu vit ikki at leggja okkum at sova. Vit fingi loyvi til at koma yvir Undir Gøtueiði til Alla og Annibeth á Toppafløtum. Vit fingi aðra stovuna at breiða ból av seingjar klæðum, vit høvdu havt yvir við. Tey høvdu stór og deilig hús. Men tey strektu seg langt, tí tað vóru fleiri enn vit, sum gistu hjá teimum, tá ið ikki var ráðiligt at sova heima. Tey vóru deilig menniskju, og vit vóru øll vælkomnir. Nøkur av teimum vaksnu máttu fara yvir um eiðið

Her sæst skráddarin í Gøtu saman við einum av "sínunum" hermonnum. Hetta er hann, sum er umrøddur í greinini, sum seinni undir krígunum misti annað beinið.

Soleiðis sá út í Syðrugøtu, eftir at minan var sprongd 10. november 1941. Húsini hjá Eiðis Hans Jákup fóru heilt illa eins og tey heimar hjá Dunga Jákup.

Naena minnst, at áðrenn tey hoyrdu buldrið av minuni, sá hon, hvussu fjalarar losnaðu inni í húsinum av trýstinum.

Petra Arge arbeiðdi í handlinum hjá pápa sínum, tá minan brast. Alt, sum stóð á hillunum, fór á gólvið. Nógv var fløskur og gløs, so tað var eitt rættligt sorl. Har myndir hingu uppi, dattu tær eisini.

til Gøtu aftur um morgunin. Kýrnar skuldu jú mjólkast og ambætast. Tað var ymiskt annað, sum mátti gerast, eisini tað sum tørvaði til matna. Ein morgunin var fólkið, sum fór um eiðið til Gøtu illa fyri. Ein týskur flúgvári kom strúkandi lágt um Gøtueiðið og ensku hermenninir skutu eftir honum. Kúlurnar struku um oyruni á fólkunum, sum mátti tveita seg niður og royna at finna skjól, so frægt sum hetta læt seg gera.

Týsk flogfør vóru hvønn-dagsgestir. Teir kastaðu bumbur eftir einum tanga-báti og eftir skipunum hjá Kjølbro, sum lógu á Skálafjørðinum. Har lógu eisini nógv onnur skip, tí hetta var ein tíð, tað var illa sigl-andi.

Flogfar dettur niður í Gøtu

Týskarar tveittu nógvur bumbur yvir Skálafjørðin, men eg haldi ikki, at nøkur gjørði skaða. Ensku hermenninir vóru brynjaðir at taka ímóti teimum, og vit vita í hvussu er um ein flúgvára, sum var niðurskotin. Hetta hendi beint áðrenn, eg fór úr skúlanum. Onkur kemur inn í skúlan og sigur frá, at eitt flogfar er niðurdottið. Vit runnu saman við lærarum

Annebeth og Alexander Joensen undir Gøtueiðnum tóku ímóti "flóttafólki" úr Syðrugøtu, tá tey rýmdu undan minum. Her vóru tey sera væl móttikin. Men á Skálafjørðinum var ikki meira friður enn so, at her vóru javnan loftálop. Tá fóru konufólkini niður í kjallaran, meðan mannfólkini fóru útum at forvitnast.

oman á Torvu at hyggja.

Hetta flogfar hevði verið við til at leypa á og søkkja "Lincoln City" í Havn 21. feb. 1941. Tað varð rakt av bretskum kúllum yvir Skálafjørðin og neyðlendi á Gøtuvík. Her var mann-ingin, sum taldi fyra, bjargað uppí ein bát og førd til Syðrugøtu. Tá vóru eingir hermenn staddir í Gøtu,

so snarboð fóru út á Toftir um tilburðin. Tað kom ein 19 ára gamal hermaður á motorsúklum at taka ímóti "fíggindaherinum". Tað segðist, at hann skalv sum eitt bókarblað av ræðslu. Men alt spældi væl av.

Andaliga síðan

Nú fari eg at taka ein annan part fram av barnaár-

unum, og er hetta tann andaliga síðan.

Mamma og pápi vóru bæði trúgvandi. Teirra lív var so sannførandi, at tað næstan kendist, sum Jesus var eitt av búfólkunum.

Næst eftir heiminum er tað miðstíðshúsið, sum stendur frammalaga í minni mínum. Mamma var við í arbeiðinum at

fáa húsið bygt í 1924. Hon var alla sína tíð við í stýrinum fyri miðstíðshúsið, og hon var ógvuliga virkin har. Vit gingu í sunnudagsskúla, og tað vóru nógv børn, sum komu við. Ein maður vit kallaði Driss (Øre) og Helga Øregaard, "lærarin", vóru sunnudagsskúlalærarar. Eg minnst tey sum tvey deilig menniskju, sum royndu at sáa tað góða niður í okkara barnahjörtu.

Mamma tók okkum við á mæti hvørt sunnukvöld. Eg vildi eisini hava songbók við. Tað fekk eg og sat og blaðaði upp sum tey vaksnu fólkin. Seinni fann eg útav, at mín sangbók var ein bók, sum mamma hevði sínar køkupskriftir í! Hon hevur ikki átt nógv nógvur sangbøkur til øll. Tær skuldu jú keypast, og vit vóru so nógv.

Um summarið vóru tað mest kvinnurnar, sum vitnaðu á mótunum. Menninir vóru til skips. Møtini vóru soleiðis skipaði, at tað var altíð ein maður, sum byrjaði, og ein endaði stutt. Inn ímillum tað, hesir menn bóru fram, vóru vitnisburðir.

Tað var eitt skriftstað, sum mamma ofta tók fram í sínum vitnisburð-

um: "Rættvísgerð av trúgv hava vit fingið frið við Gud við Harra okkara Jesu Kristi". Eg haldi, at hetta segði henni alt.

Eg hevði eina mostir í Gøtu, sum eg var ógvuliga góð við. Hon vitnaði ofta á mótunum. Tær vóru annars ættaðar úr Rituvík.

Prestur og gamli Sloan gistu saman

Okkara familja hevur nokk altíð verið frisinnað. Í heiminum hjá langommu og langabba á Dunganum búðu bæði prestur og gamli Sloan, tá ið teir komu til bygðina. So hendi einaferð, at teir komu til Gøtu sama dag. Nú sigur langomma, at hon skal útvega øðrum teirra annað vistarhald. Men teir vildu báðir heldur vera har, sjálvt um tað bleiv trongligt, og um kveldið hildu teir mæti saman. Teir skuldu bara lata tað liggja, sum teir ikki vóru samdir um. Vit skulu eisini hoyra um sólskinssøgurnar frá teirri tíðini, ikki bara um óblíðskap og ósemjur.

Vit takka Naenu fyri frásøgnina og gleða okkum til at frætta meira frá henni.

Cleðilig jól og gott nýggjár

Vit ynskja viðskiftafólki okkara eini gleðilig jól og gott nýggjár.

Framhald av síðu 12

Ein annar kendum útróðrarmaður var Hanus hjá Fredrikki, her saman við konuni Lorensu. Hanus var verfaðir Johan í Djónastovu.

saman við "Durhúsbátinum", tá teir koma innar av havi á longuleið.

Enn í dag verður tikið til um onkran, sum er drúgvur at biða eftir, sum flokksmenn skuldu siga um "Durhúsbóndan", tá teir høvdu slept honum naknan og áraleysan: "Enn hýkur hann úti eystri."

Longa var rættiligur fongur

Her kann verða nevnt, at longuveiða kundi vera eitt rættiligt kvett. Tær vóru so stórar, upp til 4 lispund, sum eru 64 pund. Tað var eitt serligt virði í livrini. Hon var so føst í tí, at kókað kundi hon skerast í flísar sum viðskeri. Hetta kom serliga væl við hjá teimum, sum ikki áttu so nógv kjøt.

Táið teir róðu eftir longu, var longulivur sjálvdráttur. Einaferð Jógvan í Mirmansstovu sum ungur hevði verið við og róð eftir longu, teir høvdu bara fingið 11 longur á bát. Hann hevði fingið sjei. Hann fór niðan eftir lítla leypi: "Hvat skalt tú við lítla leypi, sonurin". "Eg eigi 7 livrar av teim 11, vit hava fingið". "7 longulivrar av 11, var tað ikki heppið, hjarta", plagdi hann at siga.

Jóhan í Djónastovu segði frá einaferð, teir komu aftur við "Durhúsbátinum". Nógur vindur var lágt. Teir ungu vildu sigla um Tjørnuvíkina. Teir gomlu hildu, at glaðurnar vóru ikki til at síggja í myrkrinum. Teir ungu vóru við yvirlutan, og so varð gjørt. Illveður var. Einaferð kom ein glaða. Snældan undir rúmbekki, sum var dragfesti, brotnaði og eitt róp frá Jógvani. Hann tók hondina upp fyri munnin. Alt varð tað bera blóð. Hann hevði tvær so útstandandi kinn-tenn. Dragið kom undir tennirnar og skræddi tær

úr. "Soleiðis vórðu tær útrektar, lukka", segði Jógvan í Mirmansstovu.

"Svanurin"

Bátur nr. 5 var "Svanurin". Eg veit ikki rættiliga býtið á "Svaninum". Av fyrstan tíð hevur hann hoyrt til húsið á Látrinum, men Óli Egilstrøð hevur sagt mær, at eina tíð var bátsparturin býttur millum handilin hjá Krusa og Látrið. Johannus segði frá farbróðuri sínum, at tá abbi hansara, Jóan Magnus, var húskallur á Látrinum, tók

húsið áttamannafarið upp eftir seg. Tá ið Krusa ognaðist "Svanin", skuldi hann spyrja Hanus í Garði, hvønn hann skuldi biðja til formann. Hann skuldi siga: "Bið Hans Andrias". Hann var bert gott 20 ára gamal og gjørdist ein tiltikin útróðrarformaður.

Eg havi ikki hoyrt navn-ið á bátinum. Tað kann hava verið "Svanurin", sum Óli sigur frá býtinum millum Krusahandil og Látrið. Hann bleiv so handilsbátur hjá Krusahandli og stóð eystast í

"Krusaneysti". Ein manning á "Svaninum" var henda: Knút Petur í Løðuni, formaður, Jóan Petur í mittasta Garði, Heini Nygård og sonur hansara Sofus, Marius hjá Lisabeth, Ólavur í Jógvansstovu, Jesar á Seiðagjógv og Abraham, sonur hansara. Hanus í Garði hevur fyrr verið formaður á "Svaninum". Eg minnist teir gomlu søgdu, at hann róði nógv út á Gjáirnar um heystið við línu. "Svanurin" er varðveittur og stendur í "Pállsstovuneystinum", sum Eiðis Fornminnisfelag nú eigur. Har stendur hin nýggi "Hvalurin" eisini.

Marius hjá Lisabeth segði um "Svanin": "Hann var sum ein slupp at sigla við. So tryggur á botninum". Hann fekk nógv betri síðufall, eftir tað hann var útlagdur. Ein tíðarfesting hjá Óla í Jógvansstovu var tann dagin, "Svanurin" sleit dragið vesturi í havi. So tað man ikki hava verið dagligt at slíta dragið undir sigling. Hann er smíðaður í 1901. Eg haldi, at tað, sum er sera áhugavert við hesum bátinum, er, at hann er útlagdur í botninum um miðjuna og aftureftir. Tað

er sera lítið, um ein cm, og har tað er mest 1,5 cm og so spískað út í egg. So nær hava teir gomlu verið tí allar besta. Hans Andrias í Jógvansstovu og Óli hjá Billu vóru brøður. Annar var av djarvastu útiróðramonnum.

Hinvegin varð sagt um Óla, at hann fór eftir torvi, tá hann væntaði útróðrarboð. Hann var sera ræddur av sær og varð ofta argaður og hildin fyri spott fyri tað. Men Jóhanus í Miklagarði segði, at eingin var, sum dugdi betur at meta um bát, sum stóð í gerð, sum Óli hjá Billu. Tað gav at bíta, tá ið "Svanurin" stóð í gerð. Allir maktaðu, róstu, henda stórliga bátuttan Óli hjá Billu. Hann skuldi siga: "Hetta er ein rimpul". Hvat lá í hesum ella ikki, men "Svanurin" mátti seinni verða útlagdur frá miðjuni og aftur í skut og bleiv tá av bestu bátum. Sum áður greitt frá var navnið "Svanurin" av Látrinum.

Elsa, sum ikki vildi hava drong

Tað hevur verið í 1880-unum, at ein arbeiðskona var á Látrinum, sum kallaðist Elsa í Haraldssundi. Tað segðist, at fleiri ung-

lingar høvdu gott eyga á henni. Hon var gumma Johannus í Miklagarði, og tað hevur verið í 1881, at hon seymaði á Látrinum. Hon plagdi at fara oman við súpan til teir, sum komu av útróðri, sum siður var tá. Ta adventina var ein landsynningstømingur. Tað var kyrt, men ófýsið at koma at landi. Teir søgdu, at tá Elspa var har niðri, so fóru teir, sum hildu á bátinum, javnan undir høvd í sjógvi. Teir vildu vísa, at teir vóru menn. "Ikki veit eg", segði Jóhanus, "um eingin tordi at biðja um hana, ella hvussu var, um hon ikki góðtók nakran, tað veit vist eingin at siga frá". Men gift varð hon so ikki.

Hanus í Garði var tiltikin at troysta sær væl. Einaferð stýrdi hann við jarnróðurarmi vattleysur vestan av Fløskuni og heim í kavarakki. Hanus í Garði var seyðamaður fyri norðan Vål. Einaferð kom hann aftur úr haganum. Tað var ikki meir, enn kirkjan sást av Løðugarðinum. Elspa sat og seymaði eysturi á Lofti. Hanus kom úr haganum. Hann skuldi tveita hettuna aftur á herðanar og hava uppknapað niður á bringu, men einki tykist at hava borið til.

Aftur til "Svanin" FD 520. Eg skal siga frá einum tilburði um hann, sum Anton í Durhúsi hevur sagt frá: "Vit róðu eystur gjøgnum Stakksund. Har var væl røtt fyrr. Ikki hevur tað verið so kyrt, sum vit hildu. Tá vit komu eystur á Knæið, fingur vit óløggi. Fyrst varð báturin drigin út undir Stakkin so hart, at vit brutu árar í bakborð, sum síðani stoytti bátin inn á land so hart, at stokkurin brotnaði, og vit vóru illa staddir av sjógvi. Vit sluppu leysir av landi og fingur oyst úr við mat-skrinum, og hvat sum var fyri hond. Ikki varð róð gjøgnum Stakksund við "Svaninum", meðan eg var við, eftir hetta. Tað leyp í Stakksundi á sumri 1942. Seinasti bátur, ið kom eystur gjøgnum Stakksund, áðrenn tað leyp, var "Royndin", kallaður "Niklasabátur". Vit vóru komnir norð á Sýnina aftur av fjalli av várgongu á Teistaváli og sóu, tá tað leyp. Rokið stóð langt eystur í sundinum".

Tá "Lisa" hálvdist

Ein søga er enn um "Oyndfirðingin" eftir Jakubinu í Pállshúsi. Hon hevur sagt frá: "Tann morgunin, tá báturin "Lisa" hálvdist, segði Jóhan, tá hann vaknaði: "Hetta verður

Neystið hjá Eiðis Fornminnisfelag.

Símun Jóhan Wolles inni í neystinum hjá Eiðis Fornminnisfelag.

ikki ein vanligur dagur, so löginn var dreymurinn, eg droymdi í nátt". "Íðan", sigur hon, "so fert tú ongan veg í dag". "Jú, vist fari eg". Tá í tí sama vakti onkur, og hann fór. "Teir fingubátinn 'Lisu' á sleipa heim. Soleiðis var tað", endaði Jakubina.

Mourits í Jógvansstovu hevur sagt soleiðis frá um tilburðin við bátinum "Lisu": "Hetta var 5. nov. 1924. Vit vóru komnir oman á Hamar til at fara til útróðrar við "Svaninum". Hann var útsynningur í ættini. Í lýsingini var ringt æl, so tað varð mestsum steðgað á, meðan ælið var. Tá Jákup í Garði, sum róði við "Lisu", kom oman, var íslitið. Hann sló nøglina í, og teir flotaðu við tað sama og settust til árar. Vit flotaðu so eisini og fóru. Vit vóru Erik Jakku, farbróður, formaður, Jørgin sonur hansara, Andrias – Drisbróðir, eg sjálvur, Sofus hjá Heina, Jóhan í Djónastovu, Marius hjá Lisabet, Jóan Petur í Garði.

Tað var íslitið eftir ælið, tá teir komu. Vit hoyrdu teir sláa nøglina í og flota við tað sama. So varð eisini nøglan hjá okkum sligin í og flotað hjá okkum.

Vit róðu vestur á Stíggin. Tá var slætt. Hin báturinn var eystan fyri okkum og heldur heimari á. Tá sá aftur út fyri einum æli, og vit fóru at lata okkum í oljuklæðir. Ætlanin var at sigla, tá ið vit komu vestur undir eystfallið av Skeiðinum, sum vanlig var.

Tá Jóhan í Djónastovu reistist at draga oljubuksurnar upp á seg, sá hann okkurt í sjónum. Tað vísti seg at vera okkurt, sum varð rætt uppi loft. Tað var Klæmint, sum rætti eina fiskifjøl upp, og so væl vildi til, at Johan sá. Vit vendu bátinum og róðu tað, vit vóru mentir, til teirra, og Klæmint var tann fyrsti, vit komu til. Hann var so raskur. Kominn innanborða rann hann aftur eftir bekkunum aftur á lær, tók árinu frá Jørgin, sum var so ungur, og settist at rógva í hansara stað. Hinir, vit tóku upp, vóru so toluliga fyri. Men Abraham var illa fyri. Hann hevði fingið væl av sjógvi í seg. Og Jákup í Garði sóu vit ikki aftur. Vit róðu so heim í tøgna, segði Mourits at enda. "Oyndfirðingurin" tók, sum áður sagt frá, "Lisu" upp á sleip heim. Tað var so dreymurin hjá Jóhan í Pállshúsi.

Um tilburðin við "Lisu" hevur Klæmint sagt soleiðis frá: "Vit vóru komnir vestur undir Skorð, tá

útskotini tóku seg so knappliga upp. Vit vendu bátinum eystur at taka okkum eysturúr. Ein øðurkurv stóð frammanfyri toftubekk. Hon átti at verið flutt aftur í skut, tá vit vendu bátinum. Hann fekk eitt ógvísligt rend og hálvdist, meðan hann rann. Jógvan á Toftini segði tað sama sum Klæmint. Men hann helt fyri, at hvat bátur tað var, hevði tað sama hent og greiðir frá: "Eg havi verið nógv í báti, men aldri verið út fyri slíkum. Tað breyt beint undir, har eg sat. Vit vórðu lyftir upp á ein topp, og har vóru vit, til vit hálvdist. Eg hoyrði hetta brotið fyri mær leingi. Eg hugsaði ikki um at fara aftur í bát, ein slíkan skelk hevði eg fingið. Men so helt konan fyri við meg ein dag, um eg ikki fór at fiska gággur við hinum monnunum. Tað fór eg, men so fast sat hesin skelkur í mær! Tá vit komu at landi, breyt eitt lítið skvatl á Ansatanga. Tað hevði slíka ávirkan á meg, at eg kundi ikki sovna. Eg hoyrði hetta brotið fyri mær hvørja ferð, eg skuldi sovna. Eg vakti Elin Petrinu og bað hana halda um meg. Tá sovnaði eg".

Leggjast kann aftrat, at Jógvan á Toftini vann seg aftur og róði út, so leingi hann livdi, og hann gjørdist 89 ár.

"Fortunan"

Bátur nr. 6 er "Fortunan", og hann stóð í miðjuni í "Krusaneysti". Eg veit ikki so nógv um hann, hann róði út undir seinna kríggi. Bátin átti Kristian Krusa, seinni synir hansara Jørgin og Frants. Johannus í Miklagarði segði einaferð, at tá Gina hjá Sigmundi var smágenta, fóru teir til Havnar við henni. "Tey hildu, hon hevði fingið tarmakast. Vit vóru lítið mannaðir. Sigmundur úti í Húsinum, Olaf í Garði og eg. Annars vóru nakrir gamlir menn. Allir royndu sjálvandi tað, teir kundu. Men tað vísti seg at vera langt til Havnar, tá ein rør sum fyri lívinum. Tíbetur, Gina kom seg, og tað tók seg væl upp".

Eg minnst ein tilburð undir krígunum. Tað var ein ringan lágættardag. Bátar vóru á útróðri. Sum vant stóðu gamlir menn og smádreingir úti í "Andriasaneysti" og bíðaðu eftir bátum. Har var Kristian Kruse eisini. Nú kemur ein bátur undan úti á. Fløtti Kristian sá ikki so væl. Hann spyr, hvat tað er fyri bátur. Onkur sigur, at

tað er "Bóndabáturin". "Hygg hvussu hann kavur sum skarvur", segði Kristian. Tá hann kom heimfyri var tað "Fortunan". Tá var Kristian illur við okkum, at hann skuldi vera lumpaður at siga so um sín egna bát.

Edvard í Skorini hevur sagt frá, at tað seinasta, hann róði við áttamannafari, var við "Fortununi". Tað var í 1927, tá kolastrykan var, og orsakað av henni vóru eingir trolarar undir Føroyum. Tá var fult av fiski, meðan strøykan varði.

Teir, ið róðu við, vóru Kristian Kruse, synirnir Oluf, Jóan Petur, Jørgin, Anton og Frants. Seks mans úr sama húsi. Hinir báðir vóru Óli í Fjósinum og Edvard. Tá ið hesin útróðurin var, sum tók seg upp av kolastreykuni, róðu nógv áttamannafør út av Eiði. Men tá fóru bátarnar at fækkast. Tó vórðu nakrir varðveittir til seinasta heimsbardaga og vórðu nýttir til útróður, og teir fingubátar. Teirra millum var "Fortunan" ein. "Fortunan" er smíðað um 1920. Hann var góður gongubátur og var altíð væl hildin.

"Famílien"

Bátur nr. 7 er "Famílien". Hann stóð vestast í "Krusaneysti". Navnið kom fyrsta dag, teir fóru til útróðrar. Tá varð tosað um, hvussu báturinn skuldi eita. Tá helt Kristian hjá Grækarisi fyri: "Vit eru allir í famíliju", og so var navnið avgjørt. Báturinn varð kallaður "Famílien". Johannus í Miklagarði helt, at tað var besta áttamannafar á Eiði. Hann gekk væl í róðrið, var tryggur undir segli og góður í undangongu. Ein úrmælingur av einum báti. Tá ið hann var ungur, kundu teir royna seg í sigling á fjørðinum. Tá hildu teir, at "Famílian" var

best. Annars høvdu Herman og hann smíðað flestu áttamannaførini á Eiði.

Teir, ið róðu við, vóru Hans Andrias, formaður. Synir hansara – Jørgin og Jógvan Kristian hjá Grækarisi, Hanus hjá Fredrikki og brøður hansara Óli, Jógvan og Pól á Grundini.

Fredrik hjá Hanus hjá Fredrikki hevur sagt fyri mær, at tá umtalaða kolastrykan var í 1927, róðu teir út við "Famíljuni". Báturinn endaði sínar dagar suðuri á Vatni sum torvbátur. Hann hevði kent betri dagar.

"Er lot, koma teir ikki aftur"

Eg minnst ein dag, tað var so nógv brim. Tað rann heim ímillum omanfyri Pakkhúsið í Pállstovu. Tá stóð bensinpumpan beint vestan fyri Pakkhúsið, beint niðan fyri handilin. Tað skolaði fleiri ferðir heim ímillum oman fyri Pakkhúsið.

Tað eina óløggið fór upp á trappuna og spruttaði upp í stovuvindeygjað hjá Siggju í Garði. Millum teirra, sum hugdu at brimi hendan dagin, var Jørgin hjá Fredrikki. Hann segði, at einaferð hann var smádrongur, hevði mamman sent hann oman at spyrja um bátarnar. Hon helt seg hoyra brim. Tá kom eitt óløggi. Ein hjallur stóð eystanfyri, har bensinpumpan var. Hann segði, tað spruttaði upp um hjallstakið, og allir bátarnir vóru úti. Hann spurdi ein gamlan mann um bátarnar. Hann svaraði: "Kemur einki lot á sjógvin, so koma teir aftur. Kemur vindur, vanti eg ongan aftur". Men teir komu allir aftur tann dagin. Tá mátti verið trongligt millum Nesjana. Tað er millum Líðarenni og Torvanes.

Jóhan í Djónastovu hev-

ur sagt frá, einaferð hann sum smádrongur sat uppi í Króksgili á veg eftir torvi, kom "Falkurin" aftur av útróðri. Tá misti hann bátin burtur í aldudalinum úti millum Nesjana, so tá hevur verið ótýdligt at komið inn gjøgnum Flógvan.

"Stjørnan"

Bátur nr. 8 er "Stjørnan". Eg veit tíverri ikki um eigaraviðurskiftini hjá "Stjørnuni" fyrr. Men áðrenn hon bleiv nórtarbatúr hjá Stórunót, átti Jens á Brúgv og synir hansara bátin. "Stjørnan" var partabátur. Hon stóð eystast í "Pállstovuneystinum". Tað kom av, at Hanus í Pállstovu bað Jens um loyvi at tekja yvir neystið hjá honum, so hann fekk eina størri yvirtrom, sum hann nýtti til hoyggjús. Soleiðis er tað við "Stjørnuni". Hon stendur í "Pállstovuneystinum", men tey í Pállstovu eiga at halda tak yvir henni. Ein onnur "Stjørna" var undan hesari. Hon var stórligur bátur, meðan "Stjørnan", sum nú er, er ein lítill bátur at vera áttamannafar. Men teir siga hann hjálpti sær allar vegir. Hann var ein eggfittur bátur, sum teir málboru seg um ein bát, sum ikki sá nógv út, men royndist væl.

Teir, sum róðu seinast við "Stjørnuni", vóru Jens á Brúgv, formaður, synir Jens, Andrias og Johannus, Pól Jóhanus hjá Kjúrtni, Andrias á Dunganum, Ola Jákup í Mirmans-

stovu, Niklas í Jákupstovu og Jákup Pauli á Trætistykkinum. Einaferð fóru teir til útróðrar ein føstulávint mánamorgun úr dansinum. Tá var nær við, at teir gingu burtur. Jóan Petur í Fjósinum var formaður. Við hendan morgun var Hendrik Olsen úr Söldafirði, svágur Jóan Petur í Fjósinum. Helst hava teir verið í so mótaðir. Tá teir komu út á ágangin, fingubátur ein sjógv, so tað sá út, sum tað rann úr og í, meðan teir flutu har í skúminum. Teir oystu sum fyri lívinum, og Guð havi lov, teir vóru omaná, tá av hasaði og hildu so fram til útróðrar.

Eg havi ofta hugsað um, tá menn hava sagt frá, at tað stóð so illa til, at tað sá út, sum tað rann úr og í.

Eg minnst einaferð norðuri á Nesi. Tað var nógv brim. Ein genta mátti sleppa á sjúkrahúsið í Klaksvík fyri blindtarmsbruna. Tað var nógv brim. Mikladalsmenn komu norð við stórum báti. Tá ið teir komu inn í móti fyrstu ferð, tá breyt rivan. Tað var so nógvur skúmur í brotinum, at vit sóu bara menninar. Allur báturinn var undir. Eg skrivi hetta ikki fyri at minka um tað, teir gomlu hava sagt frá, men fyri at lýsa hendingina betri. Tað sá ógilegt út, men teir kláraðu tað. Ikki var nógv at oysa við, men eg minnst teir oystu við spann; so mikið var komið inn.

Símun Jóhan Wolles inni í Svananeystinum. Innskotið er reiðskapur, sum varð nýttur fyrr.

Áki lesur til grafikara: Sóknast eftir praktikklássi

Aftaná handanina av studentsprógvum í 2002 høvdu vit eina serliga umrøðu av einum student, sum gjørdi hesa samkomu serstakliga minniliga, og hetta var Áki Joensen. Hann er spastikari, og hann er sera rørslutarnaður. Hóast hetta hevur hann klárað at fáa studentsprógv, og hetta var ein hending, sum rektarin føldi, at hann mátti gera eyka burtúr í sínu røðu á samkomuni.

Hann vendi sær beinleiðis til Áka við m.a. hesum orðum:

"Góði Áki! Tú hevur ein avmarkaðan fysiskan førleika, men so mikið størri andaligan førleika. Tað hevur verið eitt privilegium at havt teg á skúlanum, og tað hevur verið læruríkt fyri báðar partar. Tú hevur fingið studentsprógv, og vit hava lært at innrætta okkum eftir tær. Tú hevur gjørt hol í sjógv, og nú verður tað lættari hjá øðrum í somu støðu sum tú at ganga í Hoydølum. Vit hava lært at samskifta við teg hesi árini, og vit hava gjørt tað fysiska umhvørvið so frægt sum tilber við elevatori, skráum og rampum. Vit gleddust við tær, tá tú fekst bil, og eg siggi frá mínari skrivstovu yvir á p-plássið hjá tær, tá tú kemur um morgnarnar. Tað var eitt stórt framstig hjá tær, sjálvur at kunna koyra í skúla. Tað síðsta í hesum umfari er rampan her til høggu, ið skúlatænarnir hava gjørt, og sum ikki bara tú, men eisini genturnar í longum skjúrtum fáa gleði av, tá tit skulu upp á pallin."

Áki er 23 ára gamal. Hann er sonur Borgarhjørt, sum er ættað av Sandi, og Jóan Petur Joensen, sum er havnarmaður. Áki gjørdist spastikari vegna trupulleikar við føðingini. Men hann hevur alla sína tíð víst ein sterkan vilja. Hann hevur sum mest gingið í vanligan barnagarð og seinni í vanligan skúla. Han tók studentsprógv uppá vanligar treytir, men tó eftir longri tíð enn vanligt. Áki hevur tikið koyrikoyrt og hevur sín egna serútgjørda bil, og ger hetta sjálvsagt lívið munandi lættari.

Áki er kringur at fáast við teldu, og nú hann er liðugur sum studentur, hevur hann eisini sínar

Á sumri 2002 gjørdist Áki Joensen studentur. Í dag býr Áki í Ålborg, har hann lesur til digitalan grafikara.

ætlanir. Hann segði í fjør, at hann droymdi um at gerast tekniskur grafikari, og við tí áráði, sum hann hevur víst, mettu vit, at hetta nokk fór at eydnast honum. Áki hevur trý systkin, ein eldri beiggja og tvey systkin, sum eru yngri.

Pápin tók til, hvussu gott samanhaldið var í skúlanum. Allir floksfelagar vóru góðir við Áka og gjørdu alt fyri, at hann skuldi vera við í felagsskapinum á sama støði sum teir sjálvir. Og hetta hevur Áki sjálvur eisini gjørt lættari. Tí eitt lyndis-eyðkenni fyri hann er, at hann er altíð glaður og í góðum lag, og er hetta ein vælsignaður eginleiki.

Er farin undir útbúgving sum grafikari

Tað, sum síðan er hent, er, at Áki – eins og nógvir aðrir studentar – hevur havt frí frá lestrinum í eitt ár. Men í summar fór hann til Danmarkar at lesa til digitalan grafikara. Hetta er eitt øki, sum krevur serligt snildi við teldu, og er hetta júst nakað fyri Áka, har hann dugur betri enn tey flestu. Áki lesur í Ålborg, har hann hevur eina studentaíbúð. Vegna sín skerda kropsliga førleika hevur hann altíð eina hjálp hjá sær. Men annars gongur tað fínt. Áki er nú komin heim at halda jólafrí, men eftir høg-tíðina fer hann niður aftur.

Skipanin við hesi útbúgving er annars, at eftir eitt ár í skúla skal næmingurin hava eitt praktikpláss. Foreldrini royna nú at útvega honum eitt slíkt pláss. Tey hava ikki fingið endaliga tilsøgn enn. Men vit ivast ikki í, at hetta fer at eydnast. Og við tí áráði, sum Áki annars hevur lagt fyri dagin, eigur hann

sjálvsagt at fáa sama møguleika sum øll onnur.

Vit halda, at Áki er hugtakandi dømi um, hvussu langt ein kann koma hó-

ast skerdan kropsligan førleika, tá andin er sterkur!

Vit ynskja Áka og hansara gleðilig jól.

Ó.

Marknaðarstýring og effektivitetur

Tað er eingin trupulleiki at marknaðarstýra fiskafarmleiðslu. Hetta sigur stjórin í íslenska fiskivinnufelagnum Grandi hf, Kristjan Davidsson. Í Íslandi er skiparin ofta í beinleiðis sambandi við virkisleiðaran á landi, og báðir eru samdir um, hvørji fiskasløg og hvørjar nøgdir skulu fyrast til lands.

– Vit eiga trolarar og vit eiga fiskavirki á landi. Tað er eingin trupulleiki at fáa samskiptið millum virkini og skipini á ein slíkan hátt, at vit kunnu marknaðarstýra framleiðsluni. Hetta segði hann á fiskivinnuráðstevnu Fisk 2003 í Tromsø.

Kristjan Davidsson

vísti eisini dømi um, at íslenska toskaveiðan verður spreidd javnt yvir alt árið fyri at stýra útboðnum og økja effektivitetin í øllum liðum. Hann meinar, at onnur lond kunnu læra av Íslandi á hesum økinum.

– Hóast tað ikki er so stórir munur á nøgdini av landaðum fiski í Íslandi og Norra, hevur Norra ein trolaraflota, sum er tvífalt so stórir sum tann íslendski. Talið á fiskimonnum í Norra er 16.000, í Íslandi eru tað bara 4.000 fiskimenn. Hetta sigur alt um effektivitet munin millum bæði londini, segði Kristjan Davidsson.

Kelda: kyst.no

Nýggjur stjóri í KPMG

Finnbjørn Zachariasen hevur staðið royndina sum løggildur grannskoðari (Statsaut. revisor). Vit ynskja honum hjartaliga tillukku.

Finnbjørn Zachariasen tekur við sum nýggjur stjóri í felagnum frá 1. januar 2004.

Felagið verður hereftir stjórnað av fyra síðustillaðum stjórum:

Árni Ellefsen
Finnbjørn Zachariasen
Pauli Ellefsen
Súni Schwartz Jacobsen

-allir løggildir grannskoðarar.

KPMG í Føroyum er føroysk fyrirtøka, ið er limur í altjóða KPMG-kervinum av ráðgev-ingar- og grannskoðaravirkjum. KPMG í Føroyum grannskoðar, veitir roknskapartænastu og ráðgevvur í skatta- og vinnuviðurskiftum. Hjá KPMG í Føroyum starvast 26 fólk. Fýra teirra eru løggildir grannskoðarar (Statsaut. revisorar). Vit arbeiða millum annað fyri einstaklingar, handilsfyrirtekur, idnaðarfyrirtekur, kolvetnisfeløg, reiðaravirki, peningastovnar, figgingarstovnar, kommunur og almennar stovnar.

STARAVEGUR 17 · 100 TÓRSHAVN · TLF. 343434
HEIDAVEGUR 15 · 600 SALTANGARÁ · TLF. 343454

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

Vit frætta fyrri seinastu ferð undan jólum frá Kára við Stein um, hvat hendir í Grønlandi.

"Sermitsiaq" skrivaði tann 5. desember: **"Krav um at steðga fiskiskapi eftir krabba í trý ár."** Uttanskers fiskiskapur eftir krabba er í eini álvarsligari kreppu, og nú heita reiðaríni á Direktoratet for fiskeri og fangst og krevja at steðga øllum fiskiskapi eftir krabba í trý ár. "Vit vóna at Direktoratet letur vit og skil ráða og gevur okkum viðhald", sigur varastjórin í "Sattuaq a/s", Petrus H. Biilmann, við "Sermitsiaq".

"Sattuaq a/s" er eitt dótturfelag hjá "Polar Seafood". Teir hava, saman við øðrum feløgum, merkt, hvussu tað hevur gingið niður á bakka hjá flotnum, sum royniruttanskers, frá 1999, sum var eitt ævintýrár, og nú fyra ár seinni er tað blivin ein marra við nógvum konkursum. Ov nógv loyvi vórðu givin til krabbafiskiskapin, og nú er tað fiskimaðurin, sum má gjalda prísinn.

"Sattuaq a/s" tók avleiðingarnar av hesum týsdagin tann 2. desember, tá teir tóku "Polar Sattuaq", sum er fyrrverandi flakatrólarin "Simiutaq", og "Polar Nuka", sum er fyrrverandi "Borgarin", úr fiskiskapi, og sendu skipini til Danmarkar at liggja – óvist hvussu leingi.

Fiskiskapurin hjá hesum báðum skipunum hevur verið vánaligur. Yvir 90% av krabbunum hava havt bleyta skel, og teir verða grýttir fyrri borð aftur og doyggja. Petrus Biilmann nevni "Polar Sattuaq" sum dømi, at teir í fjør høvdu 175 tons av lidnari vøru eftir 45 døgum, og nú fáa teir 45 tons í sama tíðarskeiði.

Tað er ikki bara tann bleyta skelin, sum gevur okkum nakað at hugsa um; nógvur krabbi er sjúkur av "bitter crab disease", og tað sær út til at vera verri, enn roknað varð við. Petrus sigur, at teirra skip hava fiskað sjúkan krabba líka frá Nuuk og norður til Kangatsiaq.

Sum sagt vilja teir hava Direktoratet at bann fiskiskapinum í trý ár, so

krabbin kann koma fyrri seg aftur, og so mugu teir leggja á annan bógv við fiskiskapinum eftir krabba.

Krøvini um at steðga fiskiskapinum snúgva seg bert um uttanskers fiskiskap. Teir vilja halda fram at taka ímóti krabba innanskers. "Polar Nivi" liggur uppi í Diskovíkini, men teir eru klárir yvir, at tað gongur somu leið niður á bakka innanskers. Har skal eisini strammast upp, sigur Petrus H. Biilmann.

Ein av biologunum, Ann Dorthe Burmeister, sigur, at í ráðgevingin til reiðaríni má fiskiskapurin í 2004 verða minni. Og so mugu øll, sum hava við krabbavinnuna at gera, seta seg niður at tosa um trupulleikarnar. Kravið um at steðga fiskiskapinum heldur hon vera eitt áhugavert uppskot, sum arbeiðast má víðari við. Eisini eftirsum tað er so nógv til av sjúkum krabba, átti tað at vera álagt skipunum at boða frá, so tey høvdu eitt betri yvirblik yvir sjúkan krabba, heldur Ann Dorthe Burmeister.

8. desember: –6,6 stig og vindur av suðri við kavaælingi. "Lómur" kom inn at landa, og teir høvdu góð 70 tons inni.

Rækjuvirkið í Sisimiut skuldi lata aftur 14. des., men tað varð framskundað til 8. des. kl. 12, so allur flotin er komin inn at landa. Veðrið versnaði eisini í dag, so tað hevði ikki verið fiskiveður hjá teim-

um smærru skipunum alíka væl. Nú fara allir at avreiða í Assiaat og Illulisat áðrenn jól; síðsti avreiðingardagur var 19. des. "Lómur" fór nýggjan túr hendan dagin, og teir skulu landa í Illulisat.

12. desember: –9,7 stig og eitt lot av norði. "Sermitsiaq Erhverv" skrivar í dag, at fiskivinnan er nógv plágað av arbeiðsvanlukkum. Í fjør vórðu 416 skaðatilburðir fráboðaðir, og higartil í ár eru 450 skaðar boðaðir til Direktoratet for Erhverv, sigur Flemming Enequist við blaðið.

Næstformaðurin í KNAPK sigur við blaðið, at ein av grundunum til allar skaðatilburðirnar helst er tann, at prísurin á ísaðum rækjum er so lágur, at teir sigla við minni fólki fyrri at teir kunnu fáa nakað berturúr. Avleiðingarnar eru, at fiskimenninir mugu arbeiða meira, og so spælir møði inn, og vit vita, at tað er eitt vandamikið arbeiði at vera sjómaður. Direktoratid fyrri Erhverv avvisir ikki hasa teoriina, men teir flestu skaðarnir eru keikingar og sár-skaðar, verður sagt.

14. desember: "Lómur" legði leiðina framvið her; teir høvdu verið í Illulisat og landað. Teir høvdu 100 tons inni, og nú fóru teir suður til Nuuk at halda jólafrí.

Á tann øvuta verð. Eg fekk teldupost frá einum krabbaskipi hendan dagin, sum segði, at teir hava

drigið á gomlum leiðum og hava drigið 2.158 teinar og fingið 2.575 kg av livandi krabba niður í tangarnar. Tað gevur um 1,2 kg uppá teinin, og so drógu teir alt upp og fóru longur suður, har teir drógu 1.604 teinar og fingið 17.676 kg, sum er 11 kg uppá teinin. So, man má siga, at krabbin er til enn, men tað ræður helst um at leita, hvar hann goymir seg. Teir skuldu landa sunnukvöldið, um veðrið var til vildar – hann hevur lovað storm av norði. Ein annar krabbabátur var inni og legði gott 2 tons av livandi krabba upp.

15. desember: –1,9 stig og stilli. "Nanok Trawl" kom inn at landa umleið 340 tons, teir lata einki serligt at hesum túrinum. Ein skeljabátur, "Sonja Kiil III", var inni; teir lögdu 25,6 tons upp av lidnari vøru eftir roynd í 23 dagar. "Louise L" var inni og skifti fólki. Teir skuldu landa í Manitsok 17. des., og so verður hildið jólafrí.

16. desember: –6,3 stig og stilli. "Nanok Trawl" fór nýggjan túr; teir skulu inn aftur at landa tann 29. jan. 2004.

17. desember: –7,1 stig og lot av norði og kavaælingur: Eitt sindur meira um krabban. Tað sigst, at hann, sum leitar, finnur. "Bjal Fighter", sum er fyrrverandi "Aqisseq" ella "Rýpan", sum tað merkir á føroyskum, kom inn at landa livandi krabba. Skiparin, sum er føroyingur og

hevur ført hann hesar síðstu 6 vikurnar, fortaldi, at teir hava fingið nógvan krabba, tá veðrið hevur verið til vildar, men teir hava eisini stríðst fyrri at finna krabban. Teir hava leitað víða um sunnanfyri, og onkuntíð hava teir havt trossar standandi við upp til 100 fjórðingar ímillum, so tað hevur verið leingi at sigla frá trossa til trossa. Teir hava eisini roynt á ymsum dýpi – frá 700 favnum upp til 50 favnar. Teir landa til eitt innhandlingsskip, sum eitur "Bjal Senior" og liggur inni í einum fjørði við Pamiut ella Frederikshåb. Teir kunnu framleiða 16-20 tons um døgnið, um tað gongur væl. Men nú fáa teir so nógv av krabba frá teimum smáu bátunum eisini, at teir klára ikki at arbeiða undan.

Tí er "Bjal Fighter" sendur higar norður at landa. Áðrenn teir komu norður higar, hava teir gjørt nakrar stuttar túrar. 25 tons ein túr, ein uppá 18 tons, ein uppá 24,7 tons, har teir vóru úti í 84 tímar og drógu 2.111 teinar og fingi 11,7 kg uppá teinin. Ein túr uppá 11,5 tons í 25 tímar og drógu 871 teinar og fingi 13,2 kg uppá teinin. Hendan túrin, sum teir landa her í Sisimiut, gav 21,5 tons í 56 tímar; teir drógu 1.806 teinar og fingi 11,9 kg pr. tein. Teir hava 4-5 tímar til ta leiðina, teir fingi krabban, men veðrið hevur verið vánaligt hjá teimum, og tí er tað eisini ymsiskt, hvussu leingi teir eru úti fyrri hvønn túr.

Hetta sama reiðarí hevur eitt skip aftrat, sum fiskar krabba. Tað eitur "Bjal Opeiliu", og har er eisini føroyingur skipari. Umborð á innhandlingsskipinum eru føroyingar á brúnni og í maskinuni. "Bjal Fighter" fór út nýggjan túr hendan dagin.

19. desember: –7 stig og lot av eystri. Eg fekk e-mail frá einum krabbaskipi, sum kemur higar at landa í morgin tann 20. Teir hava gott 15 tons inni av livandi krabba; teir hava drigið 1.373 teinar, og tað gevur 11,7 kg pr. tein.

Gamla "Havørnin" – nú "Tine Rosengreen", sum fiskar eftir jákupsskel hevur verið inni og lagt nakað upp. Teir hava havt trupulleikar við 17 tons um av jákupsskeljum, sum er hildið aftur í Danmark, tí tað er staðfesta alga í skeljrunum. Tað er ein alga, sum ikki er at finna í Grønlandi, tí sjógvurin er ov kaldur, men nógv er til av henni í Danmark. Skiparin segði mær, at royndir nú eru vóru sendar til Tysklands, Noreg, Svøríki og onnur laboratorier. Hann sigur, at teir hava ligið í sama øki sum hini skeljaskipini, og tey hava ikki fingið trupulleikar av royndunum, sum tiknar eru.

J. PATURSSONAR GØTA 18

Vit klippa eftir TÍNUM HØVÐI

SAXOFON
Tlf. 31 68 08

- Góðgæti
- Víkublød
- Soft ice
- Milk shake
- Bakaravørur
- og mangt annað

Kioskin hjá Ingu

v/ Ingu Joensen
Sandavágur – tlf. 333839

Minningarorð um Denhard Kurt Joensen

Leygardagin 15. septembur í ár andaðist Kurt Joensen, Fuglafirði, 65 ára gamal.

Hóast tað ikki kom heilt óvart, so var tað tungt at fáa deyðsboðini av Kurt Joensen. Kurt var ættaður úr Kollafirði, sonur Jógvan og Elsebeth Malenu Joensen úr Húsinum.

Kurt kom til Fuglafjarðar í 1966, tá hann giftist við Annefíu Johannesen. Tey finga 6 børn, fyra synir og tvær døtur.

Fyrstu ferð, eg mynstraði sum stýrimaður, var við KAPPANUM í desember 1971. Tá kom eg umborð sum 2. stýrimaður fyri Kurt, sum hevði fingið sær nakrar frítúrar. Túrarnar aftaná kom eg at sigla saman við Kurt. Fyrstu túrarnar var hann fyrri stýrimaður, og so onkran túr seinni var hann skipari. Tá Kurt var skipari, var eg 1. stýrimaður hjá honum. Tann avloysingartíðin var so liðug, og okkara vegir sum skipsfelagar skiltust tá.

Í 1975 fekk eg húru sum einastýrimaður við DAGSSTJØRNUNI, sum tá var vaktar- og bjargingarskip. Í februar mánað árið eftir kom at mangla ein stýrimaður. Spurt varð tá, um eg visti ein stýrimann. Víst varð á Kurt, sum eg helt vera ein framúr skilamann. Hóast mínir førleikar at meta um tað vóru avmarkaðir, so bleiv tað mín sannføring til síðsta dag, at tann metingin var røtt. Har var onkur annar, sum eisini kendi Kurt, og tað var eingin ivi um at ringja og spyrja, um hann hevði hug at koma við. Kurt tók av, og hann sigldi við vaktar- og bjargingarskipunum til tann síðsta dagin, hann var arbeiðsførur. Vit komu umborð at loysa av síðsta fríggjadag í august í fjør.

Kurt hevði nokk ikki følt seg heilt væl túrin frammanundan, men tí gjørdi hann ikki stóran háva burturúr. Eg visti í hvørfall einki um tað. Kurt hevði verið á Landssjúkrahúsinum til eina kanning, meðan hann var heima. Júst tá Kurt var komin umborð við manningarskipið, fekk hann boð um at seta seg í samband við Landssjúkrahúsið. Hann ringdi út á Landssjúkrahúsið og fekk boð at koma til eina kanning aftrat, helst sama dag.

Seinni sama seinnapart ringdi sonur hansara og segði okkum, at pápi hansara var sjúkrmeldaður, tí lækarnir høvdu staðfest, at hann hevði krabba-

mein í hálsinum og skuldi niður til viðgerð. Tað var ein hvøkkur fyri okkum allar, men vit livdu í vónini um, at Kurt fór at koma aftur frískur, men so varð ikki.

Hesi árin, Kurt sigldi við vaktarskipunum, eru hendar nógvar broytingar, bæði hvat fiskimarki og fiskivinnulóg-gávu viðvíkur, eins og á tí tøkniliga økinum. Kurt var ikki ein, ið skúgvaði nýggjar avbjóðingar frá sær, men nærlagin setti hann seg inn í tað, hann hevði við at gera. Kurt var við ÓLAVI HALGA, tá ÓLAVUR HALGI varð brúktur sum skúlaskip hjá sjómanskúlanæmingum. Mær tókti, at tað var eini ótrúlig evnir, hann hevði, at læra frá sær, og tað gjørdi hann so sera grundiga, at har datt onki lið burturímillum.

Fyrsta sum teldurnar komu umborð á skipini, royndu vit, sum tá sigldu saman, sum frægast í felag at seta okkum inn í tey ymisku viðurskiptini. Tað var fleiri ferðir, eg segði Kurt um okkurt, sum eg ikki fann útav. Ofta var svarið, at hatta fekk hann ikki hjálpt mær við, men so dagin eftir ella stutt seinni kom hann ofta og segði: "Tú, eg havi hugt at hasum, tú spurdi um, og eg havi funnið útav, at tað er soleiðis..." Soleiðis var Kurt. Um hann ikki hevði eitt svar her og nú, so kendi hann seg ikki leysan av tí, hann var spurður um, men royndi at finna, og fann ofta svarið.

Vit sigldu saman fyrst frá februar 76 til septembur 78, tá vit fóru á hvør sítt hold, og síðan bert vóru onkrar túrar saman, til vit fyrst í 90 árunum komu aftur at sigla fast saman.

Tað vóru nógvar hugnaligar løtur saman umborð. Ikki vóru vit altíð samdir um tað, sum tosað varð um, minni enn so, og ofta varð eitt sindur harðmælt, men ongantíð førði tað til illstøðu. Tað átti nokk bara at vera so. Helst høvdu báðir meir ella minni hug at andøva ímóti.

Sum skipari á einum vaktar- og bjargingarskipi havi eg ofta hildið tað vera rætt at tosa við aðrar um, hvussu mundi vera rættast at gera. Oftast hevur tað verið við stýrimenninar, ein hevur tosað við um tey ymisku viðurskiptini. Uttan at taka nakað frá nøkrum øðrum, so loyvi eg mær at siga, at Kurt var mangan góður í ráðum, uttan

at ein fekk kenslu av, at hann helt, at hansara meining var tann einasta rætta.

Kurt var við til bjargingar á sjónum, áðrenn hann byrjaði í Vaktar- og Bjargingartænastuni.

Tá GODANES 2. januar 1956 sigldi á Flesjarnar og gjørdist vrak. Støðan var tann, at ein av brøðrunum hjá Kurt hevði verið við GODANESI og skuldi við túrin eftir. Tí vistu teir, at GODANES skuldi koma tað kvøldið. Um kvøldið sóu teir, at tað var so upplýst við Flesjarnar.

Teir fóru tí at lurta eftir Tórshavnar Radio, fyri at vita, hvat mundi vera hent. Teir hoyrdu tá, at GODANES hevði siglt á Flesjarnar.

Kurt saman við pápanum og brøðrum sínum drógu tá áttamannafar maskinbátin teir áttu, og fóru út fyri at hjálpa, um tað var brúk fyri teimum. Teir komu bert til at taka eina boyu upp. Tað segðist at skiparin hevði bundið seg í eina boyu, tí tað manglaði eitt bjargingarbelti, men einki hekk í boyuni, teir tóku.

Einaferð í 60árunum, tá klaksvíkingar vóru á veg til Føroya við einum sandbáti, sum teir høvdu keypt, forlistu teir. Teir sendu út neyðarkall, og skip fóru at leita. Millum tey var BOÐANES, sum Kurt var stýrimaður á. Teir lógu tá undir Shetlandi og krokadu. Navigatíonsútgerðin var ikki tann sama tá sum nú. Teir høvdu bert ein peilara at halda seg til, og bjargingarbáturin hevði í mesta lagi ein sendara, men bert við tí útgerðini og við at krosspeila við onnur skip funnu teir gummibátin. Teir lögdu framat gummibátinum og tóku so fyrst menninar úr gummibátinum og síðan gummibátin. Menninir vóru allir vátir, men høvdu tað annars gott. Teir finga turr klæðir frá manningini á BOÐANESI, og so var ikki meir um tað enn, at BOÐANES fór á Klaksvík við monnunum.

Einaferð vit vóru á Klaksvík við einum av vaktarskipunum, kom Bethuel Johannesen, Klaksvík, sum var skipari á sandbátinum, umborð á vaktarskipið. Hvørji ørindir hansara vóru, minnist eg ikki. Kanska bara at práta. Bethuel, sum ikki kendi Kurt aftur, spurdi Kurt, hvør hann var. Skemtingarsamur sum Kurt var, svaraði hann: "Vit hava verið saman til skips, og tá var tú í

buksunum hjá mær." Tá tað var sagt, tá visti Bethuel, hvør maðurin var, og teir finga eitt gott prát saman.

Kurt, eins og kona hansara, Annefía, átti trúgvandi foreldur, og tann førningur, hann fekk frá ungum av, var honum ein stuðul alt lívið, og eftir tí aldu tey upp síni børn. Átrúnaðarlíga var hann eisini sannførdur um, at við egnari megi eru vit menniskju, tá um frelsuna ræður, øll sum kamelur, ið skal gjøgnum eitt nálareyga, men hann var eisini sannførdur um, at tann, sum trýr á Jesus Kristus og heldur út til endan, skal verða frelstur av Guðs stóru náði. Hesum hvíldi hann í líka til sína síðstu stund.

Kurt er nú farin, og maður kemur í mans stað, men saknurin er stórur, bæði á ein og annan hátt hjá okkum øllum, ið høvdu við Kurt at gera sum starvsfelaga og vin. Góða Annefía, børnini og onnur avvarðandi. Stórstur er saknurin hjá tykkum, sum hava mist mann, pápa, verpápa, abba og bróður. Tað sigst, at tíðin lekir øll sár. Tað er nokk satt, men tann tíðin kann sýnast sera long. Harrin styrki tykkum í sorg og sakni.

*So legg tú allan trega
í Harrans sterku hond,
lat trúgv og vón teg gleða,
um tíðin sýnist vánd.
Tað er ei tú, ið veldur,
ei tú, ið tekur ráð,
Guð veldisstavi heldur,
og ferð øll hans er náð.*

Friður veri við minninum um Denhard Kurt Joensen.

Ellintur

Landsfundur 2003

Landsfundurin verður týsdagin 30. desember kl. 10 í Norðurlandahúsinum. Dagsskráin er sambært viðtøkum felagsins:

1. Frágreiðing frá virki felagsins í farna ári.
2. Framløga av grannskoðaðum roknskapi til góðkenningar.
3. Val av grannskoðara.
4. Ásetan av limagjaldi.
5. Uppskot frá stjórn og sóknum.
6. Annað.

Landsfundurin verður skipaður av

sóknarformonnum ella øðrum umboði fyri sóknirnar, og hava hesir formenn og/ella umboð eina atkvøðu hvør.

Umboð fyri sjómannadeildina hava somuleiðis fundarrætt og atkvøðurætt í felags áhugamálum.

Allir limir eru vælkomnir á fundin.

Sum eitt serligt evni hava vit í ár heilsumál hjá siglandi, og her koma serfrøðingarnir á hesum øki, Pál Weihe og Anna Maria Simonsen, at greiða frá.

Á middegi verður en biti, og her eru makar vælkomnir.

Teir, sum hava útreiðslur av at mæta á fundinum, fáa tær endurgoldnar.

Vit vóna, at fiskimenn og sjómenn nýta høvið at mæta á landsfundinum. Sáttmálarnir hjá bæði fiskimonnum og sjómonnum eru uppsagdir. Landsfundurin er eitt gott høvi til at koma við sjónarmiðum, áðrenn samráðingarnar byrja.

Teir tóku land 8

Føroyingar í Grønlandi

Henda áttanda og seinasta bókin í røðini viðger bráða endan, sum føroyska virkseimið í Grønlandi fekk.

Seinast í sekstíðrunum var so kalt og so nógvur ísur í Grønlandi, at lítið var at fáa. Flestu skipini funnu sær aðrar leiðir, og útróðrarmenninir góvust at fara til Grønlands um summarið. Við hesum fór ein serlig vinna í søguna.

Um sama mundið fóru føroyingar undir nýggjar vinnur í Grønlandi. Fyrst varð farið at fiska laks við gønum og síðan at trola eftir rækjum. Hetta virkseimið eydnaðist og kastaði væl av sær, meðan vit enn høvdu rættindi undir Grønlandi. Tá ið Grønland fór upp í

Felagsmarknaðin, broyttust okkara møguleikar, og nú vóru rættindi ikki longur eitt mál, ið kundi avgerast millum ríkispartarnar. Longu í 1970 varð umhugsað at steingja støðina í Føroyingahavnini, men hon andi kortini heilt til 1989, tá ið landskassin ikki longur vildi gjalda.

Hetta var formligi endin á einum sera týðningarmiklum skeiði í føroyskari vinnulívs- og samfelagssøgu.

299,-

Jógvan Arge

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnismissnýttarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

Politisk / umsitingarliga skipanin: Fiskimannafelagið fekk rætt eftir nærum 5 ár

Vit hava í fleiri bløðum umrøtt málið, har Fiskimálaráðið – við tí fyrri almennu umsitingini eyðkendu "lógartulking" – kom til ta niðurstøðu, at fiskimenn, sum mynstraðu við føroyskum skipum uttanlands, ikki áttu rætt til inntøkurtrygd.

Vit vísu longu í 1999 á, at henda lógartulking ikki var í samsvar við lógina og ætlanini við henni, og at talan var um at gera greiðan mismun á borgarum grundað á reina formalismu. Vit mettu hetta mál vera sera prinsipielt og ynsktu at fáa greiðu á hesum. Vit fingur ongantíð svar.

Fyrst í hesum árinum stakk eitt líknandi mál seg upp. Í fyrsta umfari fingur vit sama avvísandi svar sum í 1999. Vit vendu okkum so aftur til Fiskimálaráðið við somu sjónarmiðum, sum vit høvdu víst á fyra ár frammanundan. Tá kom kortini bræv aftur, dagfest 1. apríl, um at málið skuldi viðgerast og kannast, og so skuldu vit frætta aftur.

Svar aftaná 8 ½ mánaðar

Men tað gekk eitt langt og annað breitt, uttan at nakað frættist aftur. Men eftir at hava eirlýst málið í FF-blaðnum fleiri ferðir, er nú endaliga svar komið – aftaná hálvan níggjunda mánaða.

Og nú hendir tað, at vit fáa viðhald! So langt so gott, men hetta mál gevur enn einaferð høvi til at staðfesta støðið á almennu umsitingini.

Privatur advokatur bjargingin

Tað merkisverda er, at hetta játtandi svar er grundað á eitt tilmæli, sum er gjørt av einum privatum advokati. Hesin fylgir stórt sæð okkara grundgevingum og kemur tískil til somu niðurstøðu, sum vit longu frá fyrstu tíð komu til fyrri nærur 5 árum síðani. Talan er um greið og innlýsandi sjónarmið, sum vátta tað, sum vit áður hava greitt frá, at lögfrøði fyrri ein stóran valdast "vit og

skil" og so vanliga rættarkenslu.

Skal berjast fyrri at fáa sín rætt

Hetta mál reisir spurningin, hvussu tað kann bera til, at FF fyrst fleiri ferðir skal fáa avvíst sín rætt frá umsitingini, og síðan skal berjast í mánaðar og ár fyrri at fáa tann rætt, sum vit hava havt alla tíðina.

Júst hetta lýsir bæði rættarkensluna og dugnaloyssið hjá sitandi samgongu, sum hetta hevur verið lýst í FF-blaðnum, og sum eisini verður dokumenterað í okkara komandi årsfrágreiðing.

Tá Anfinn Kallsberg leyp frá avtaluni, sum John Petersen hevði gjørt við fiskivinnufeløgini um yrkisráð fyrri lönjavninargrunnin, og tá villeiddi tingið fyrri at fáa stuðul fyrri hesum, var eitt av hansara argumentum, at nú skuldi rationaliserast. Og nú skuldu eisini málsviðgerðir verða skjótari at avgreiða við at fara beina leið til landsstýrsmannin.

Rationaliseringin hjá lögmanni

Hvat ið var aftanfyrri hesi orð sæst m.a. í hesum máli, sum byrjaði í fyrsta árinum hjá Anfinni Kallsberg sum lögmanni, og sum ikki er avgreitt, fyrr enn hann legði frá sær sum lögmaður fimm ár seinni.

Hvat rationalisering viðvíkir kann sigast, at í lögmanstíðini hjá Anfinni Kallsberg er almenna umsitingini pumpað upp við fleiri hundrad stórvum. Hvør einasti krotusmiður av einum lögfrøðingi er loftaður inn í okkurt aðalráð, áðrenn hann fekk beinini á jørðina.

Og nú kann eitt banalt mál sum tað umrødda, sum hevði kunnað verið avgreidd á staðnum av t.d. umrødda yrkisráð,

ikki avgreiðast uttan hjálp av einum advokati í býnum, har standardtakstur-in er kr. 1.000 um tíman. Hetta er rationaliseringin hjá Anfinni Kallsberg.

Tíbetur

Men tíbetur kann ein siga. Skuldi málið verið avgreitt av lögfrøðingini í umsitingini, hevði hon uttan iva fingið eitt svar, sum svarar til tað rættarløysi, sum var almenni politikkurin hjá farnu samgongu.

Hvussu langt politiska skipanin er frá veruliga lívinum, verður prógvað av, at samstundis sum tann mektiga umsitingin ikki klárar at avgreiða eitt so greitt mál sum hetta, verður vartað upp við einum lista uppá 24 mál, har tað "bert" krevst "politiskur vilji" fyrri at yvirtaka tey. Tað hevði uttan iva verið við sama úrsliti, sum vit síggja her.

Rættarstøðan hjá borgarum

Tað, sum er tann avgerandi spurningurin, er, hvat hevði hent, um tað ikki var talan um eitt sterkt og treiskt felag sum FF, men um ein vanligan borgara, sum fekk noktað síni rættindi av almennum myndugleika, eins og greitt er frá her. Hann hevði ongan kjans havt. Tað er eingin ivi um, at tað almenna rættarløysið, sum Fiskimannafelagið upplivir dag og dagliga, uppliva borgararnir í eins stóran mun í teirra viðurskiftum við tað almenna.

Tí skuldi tað verið ein tann størsta uppgávan hjá eini nýggjari samgongu verið at fáa "lóg og landaskil" at virka aftur í landinum, so tað kann fáast staðfest, at Føroyar eru eitt rættarsamfelag.

6.

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA
Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gevur
MEIRI
MINNI

Bjargingarútgærð

á sjógví og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkjútgerð, bjargingar og trygðarútgærð.

Umboð fyri kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlivsisdraktir
- Flótidraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslökkjappar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

Skal skipið vaskast?

Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
- Vasking av maskinrúmi
- Reinsa teppi
- Bona gólv
- Reinsa koyggju og forheng
- Reinsa gamalt bonivoks
- Seyma nýggj forheng
- Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
- Brúsubakkar "Homequeen vinyl"
- Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dúrkið

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 · FO-650 Toftir · tlf./fax: 44 89 88
fartlf: 22 53 50 · teldupostur: nch@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glæðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum
í ymiskum støddum.

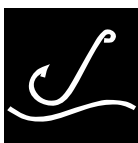
Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦♦**vælkomin inn á gólvið**

SNØRISVIRKIÐ

í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ

í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
www.teymavirkid.fo

we make fishing
more profitable

Vit framleiða og umvæla øll slag av trolum, so sum:

■ Rækjutrol ■ Botntrol ■ Flótitrol ■ Semipelagisk trol

Vit framleiða og umvæla snurpunótir til:

■ Lodnu ■ Makrel ■ Sild

Vit framleiða og umvæla nótir til alivinnuna umframt:

- Vaska og impregnera nótir
- Levera kompletar fortoyningar, akker, tog o.a.

Annars hava vit alla útgerð til trol, nótir og alivinnuna

VÓNIN LTD.

Høvuðsskrivstofa:

Vónin P/F
Bakkavegur 22
530 Fuglafjarður
Telefon 444 246
Telefax 444 579
www.vonin.com

Tórshavn:

Alaker
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

Miðvágur:

Telefon 33 29 46

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radióútgærð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgærð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatíons-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatíons Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikatíons	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensarar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgerð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

Heilafelagið:

Kanning av viðurskiftunum hjá apopleksiraktum

Hendan frágreiðingin lýsir úrslitini av kanning, sum Heilafelagið við ársbyrjan 2003 bað Granskingardepilin fyri Økis-menning standa fyri.

Kanningin viðger viðurskiftini hjá

teimum apopleksiraktu í Føroyum og hevur til endamáls at fáa til vega eina vitan, sum kann stuðla arbeiðinum hjá Heilafelagnum at bota um viðurskiftini hjá hesum sjúkrabólki.

Heilafelagið, sum varð stovnað í 1997, arbeiðir fyri at:

- upplýsa um apopleksi og afasi
- stuðla teimum sjúku og teirra avvarðandi
- ráðgeva um almennan stuðul, skeiðstilboð, frítíðartilboð og annað
- betra um viðgerð, undirvísing og uppvenjing
- knýta bond millum fólk í somu støðu
- vera við í føroyskum, norðurlendskum og al-tjóða samstarvi.

Fyrstu tíðina arbeiddi Heilafelagið serliga við at breiða út vitan um apopleksi og afasi, men hevur felagið síðani eisini tikið stig til nágreiniligar kanningar av viðurskiftunum hjá apopleksi- og afasiraktum í Føroyum.

Á sumri í 2001 tók Heilafelagið stig til nágreiniligari kanning av viðurskiftunum hjá apopleksi- og afasiraktum í Føroyum. Heilafelagið setti m.a. fleiri fakbólkar við fólk, ið onkursvegna hava tilknýti til apopleksi, sum ráðgevarar.

Arbeiðið hjá Granskingardeplinum fyri Økis-menning er gjørt av Dennis Holm, granskara. Fyri Heilafelagið hevur ein fylgibólkur givið góð ráð og vegleiðing. Øll tey, sum hava hjálpt til, verða takkað fyri teirra stuðul.

Lýsing av kanningini

Hendan kanningin av viðurskiftunum hjá apopleksiraktum í Føroyum er tann fyrsta av sínum slag. Endamálið við kanningini er at lýsa viðurskiftini hjá apopleksiraktum í Føroyum, men harumframt verður eisini í frágreiðingini varpað ljós á ymisk viðurskifti viðvíkjandi sjúkuni apopleksi.

Apopleksirakt hava, orsakað av fylgjunum av sjúkuni, ofta stóran tørv á tænastrum frá heilsu- og almannaverkinum. Hvussu stórir tørvurin á tænastrum er veldst um, hvussu væl apopleksirakt koma fyri seg aftur eftir slagtilburðin (apopleksi'ina). Summi hava, orsakað av avlamni ella kropsligum brekum, tørv á tænastrum frá Almennastovuni, Heimarøktini ella Hjálpartólamiðstøðini, umframt tørv á uppvenjing frá ergo- og fysioterapeuti og talupedagogi. Fyri onnur eru avleiðingarnar minni sjónligar, og kunnu hesi stríðast við trupulleikum við at samskifta, við at hugsavna seg ella við minningum, og kann í slíkum førum verða tørvur á hjálpi og stuðli frá m.ø. talupedagogi, neuropsykologi, sálarfrøðingi og ergoterapeuti. Í øðrum førum kann talan vera um bæði sjónligar og ósjónligar avleiðingar av sjúkuni, og er tørvurin á tænastrum frá

heilsu- og almannaverkinum tá stórir. Í summum førum kunnu apopleksirakt eisini venda aftur til vanliga gerandisdagin uttan stórvegis tørv á stuðli og hjálpi frá heilsu- og almannaverkinum.

Ongin kanning er gjord í Føroyum av omanfyri nevndu viðurskiftum, sum gerandisdagurin hjá apopleksiraktum í størri ella minni mun er merktur av. Av somu orsök er ógreitt, hvussu viðurskiftini hjá apopleksiraktum í Føroyum eru, hvussu m.a. heilstøðan er eftir slagtilburðin, hvønn tørv apopleksirakt hava á eftirviðgerð, hjálpi og stuðli, og hvussu sosiala netverkið hjá apopleksiraktum er.

Endamálið við hesi frágreiðingini er at lýsa nøkur av hesum viðurskiftunum. Hetta við útgangsstøði í eini spurnarblaðskanning millum apopleksirakt, sum var gjord í apríl og mai mánaða í 2003.

Frágreiðingin er annars bygd soleiðis upp, at 3. partur er ein frágreiðing av ymiskum viðurskiftum viðvíkjandi sjúkuni apopleksi. Millum annað er greitt frá, hvat hendir, tá ein verður raktur av apopleksi, umframt at víst verður á, hvørji viðurskifti kunnu vera við til at økja um vandan fyri apopleksi. Í hesum partinum er eisini greitt frá, hvørjar fylgjur apopleksi kann hava, umframt at lýst er,

hvussu apopleksi verður viðgjørt í grannalondum okkara. Hesin parturin av frágreiðingini er grundaður á danskar kanningar og frágreiðingar og á upplýsandi tilfar frá Heilafelagnum.

Í 4. parti verða úrslitini frá spurnarblaðskanningini lýst og viðgjörd. Í hesum partinum verður m.a. varpað ljós á ymisk viðurskifti viðvíkjandi sjálvum slagtilburðinum og støðuna fyrstu tíðina eftir slagtilburðin. Harumframt er eisini gjord ein lýsing av støðuni hjá apopleksiraktum í dag, eftir slagtilburðin. Hesin parturin fevnir eisini um eina lýsing av sosialu støðuni hjá apopleksiraktum, umframt at viðurskifti viðvíkjandi innlegging á sjúkrahúsi, eftirviðgerð og uppvenjing, almennum tænastrum og tilboðum, og arbeiði og frítíð verða viðgjörd.

Í 5. parti verður tikið samanum, og ein niðurstøða verður gjord. Serliga verður dentur lagdur á at vísa á, hvørji viðurskifti kunnu bota um støðuna hjá apopleksiraktum.

Samandráttur og niðurstøða

Vit endurgeva her niðurstøðuna í frágreiðingini. Men tey, sum hava áhuga fyri tí, kunnu fáa alla frágreiðingina frá Heilafelagnum.

Hendan kanning av viðurskiftunum hjá apo-

pleksiraktum í Føroyum er tann fyrsta av sínum slag. Kanningin er umbiðin av Heilafelagnum, sum arbeiðir fyri at bota um viðurskiftini hjá apopleksi- og afasiraktum í Føroyum.

Kanningin er grundað á eina spurnarblaðskanning, ið varð gjord í apríl og mai mánaða í 2003. Til samans svaraðu 120 apopleksirakt í Føroyum spurnarblaðnum.

Endamálið við kanningin er at lýsa nøkur viðurskifti hjá apopleksiraktum í Føroyum.

Hesi viðurskifti fevna m.a. um:

- persónlig og sosial viðurskifti
- viðurskifti viðvíkjandi sjálvum slagtilburðinum (apopleksi'ini)
- innleggingina á sjúkrahúsi
- støðuna í dag, eftir slagtilburðin
- uppvenjing og eftirviðgerð
- sambandið við og tilboð frá almannaverkinum

Umframt at lýsa nøkur viðurskifti hjá apopleksiraktum er endamálið við kanningini eisini at gera eina meting av, hvat kann

gerast fyri at bota um støðuna hjá apopleksiraktum. Tikið verður samanum hesi seinni viðurskiftini í hesum partinum av kanningini.

Ein heildarniðurstøða, sum kann gerast útfrá kanningini, er, at apopleksirakt í Føroyum ikki koma eins væl fyri seg eftir slagtilburðin sum apopleksirakt í Danmark. Av somu orsök eru tað eisini lutfalsliga fleiri apopleksirakt í Føroyum enn í Danmark, sum eru avskorin frá at taka lut í nógvum viðurskiftum, sum vit vanliga meta sum ein heilt natúrligan part av gerandisdegnum. Til dømis at lata seg í og úr klæðnum, at busta tenn, at fáa sær at eta, at lesa bløðini, at fara til handils, at fara til arbeiðis, at gera nýtslu av frítíðartilboðum. Hetta merkir eisini, at nógv apopleksirakt í Føroyum í stóran mun eru sosialt avbyrgd.

Orsøkirnar til, at apopleksirakt í Føroyum ikki koma eins væl fyri seg aftur og apopleksirakt í Danmark, tykjast vera fleiri. Men ein tann týðningarmesta er, at ongin intensivur uppvenjingar-

Dennis Holm, sum hevur gjørt frágreiðingina vegna Heilafelagið.

Frágreiðingin varð lögð fram á fundi í útvarpshøllini 8. november. Her var eisini pallborðsfundur og her lutttóku f.v. Lars Soll, lækni, Paula Árnafjall, formaður í Heilafelagnum, Páll á Reynatúgvu, Petra Joensen, stjóri á Almennastovuni, Palli Mortensen, leiðari á Hjálpartólamiðstøðini, og Napoleon Joensen, sjúklingur.

Nú um dagarnar var jólahugni hjá Heilafelagnum, har m.o. Jógvan Telling, longst t.h., undirhelt. Jógvan gjordist heilt illa fyri av apopleksi fyri nøkrum árum síðani, men nú kann hann uppraðka aftur.

og eftirviðgerðarstovnur er í Føroyum, og vísir kanningin eisini, at uppvenjingin og eftirviðgerðin í nógvum førum steðgar við útskriving av sjúkrahúsinum. Ein greið niðurstøða í kanninginini er sostatt eisini, at tað er ein trupulleiki fyri apopleksirakt í Føroyum, at tey ikki fáa líka góð tilboð um uppvenjing og eftirviðgerð sum apopleksirakt í Danmark.

Tørvur á intensivum eftirviðgerðar- og uppvenjingarstovni

Kanningin vísir, at tað eru lutfalsliga fá, sum hava fingið ella fáa uppvenjing og eftirviðgerð, meðan tað bert eru einstøk, sum hava fingið intensiva uppvenjing og eftirviðgerð á serviðgerðarstovnum í Danmark. Kanningin vísir eisini, at lutfalsliga nógv hava onki samband havt við ergo- og fysioterapeut, talupedagog ella við sálarfrøðing – sum kunnu sigast verða kjarnin í sjálvari uppvenjingini og eftirviðgerðini – eftir útskrivingina av sjúkrahúsinum.

Í grannalondum okkara eru intensivu eftirviðgerðar- og uppvenjingarstovnar skipaðir við tilboðum um viðgerð og uppvenjing frá ergo- og fysioterapeutum, talupedagogum, og sálarfrøðingum. Harumframt eru røktarstarvsfólk á slíkum stovnum serútbúgvín í at veita tænastr til apopleksirakt. Eftirviðgerðin og uppvenjingin á slíkum stovnum fer ikki bert fram í einstakar tímar hvønn dag ella nakrar ferðir um vikuna – soleiðis sum tilboðini eru í Føroyum í dag – men alt samdøgrið. Og júst hetta er avgerandi fyri, hvussu gott apopleksirakt koma fyri seg aftur.

Ein avleiðingin, av at ongin intensivur uppvenjingar- og serviðgerðarstovnur er í Føroyum, er sostatt, at stórir partur av teimum apopleksiraktu ikki fáa hjálp til at koma so gott fyri seg aftur sum tilber eftir slagtilburðin. Hetta hevur álvarsligar avleiðingar fyri støðuna hjá apopleksiraktum og avvarðandi, sum av somu orsök hava stóran tørv á stuðli og hjálp frá almanna- og heilsuverkinum.

Ein intensivur eftirviðgerðar- og uppvenjingarstovnur hevði bót munandi um støðuna hjá apopleksiraktum í Føroyum. Hjá nógvum apopleksiraktum hevði hetta ført við sær, at gerandisdagurin gjørdist lættari, og at

man hevði fingið betri móguleikar at luttaka í samfelagnum enn í dag – og ikki kent seg sum ein gloymdan part av samfelagnum.

Umframt tann menniskjasliga partin, so vísa úrslit úr grannalondum okkara, at intensivir eftirviðgerðar- og uppvenjingarstovnar eisini hava munandi samfelagsbúskaparligar sparingar við sær. Betri eftirviðgerð og uppvenjing førir við sær, at apopleksirakt koma betri fyri seg aftur og í størri mun eru før fyri at klára seg sjálv. Kanningar í Danmark vísa, at deyðstítleikin og tørvurin á røktarheimsplássum minkar við 25% orsakað av betri viðgerð. Somuleiðis stýttist innleggingartíðin við 25% orsakað av betri viðgerð.

Hetta merkir eisini, at tørvurin á røkt og stuðli minkar, og viðførir hetta stórar samfelagsbúskaparligar sparingar.

Tørvur á betri tænastrum frá Almennastovuni

Kanningin vísir eisini greitt, at tað er stórir tørvur á, at tænastrnar frá Almennastovuni gerast betur. Fyri apopleksirakt kunnu tænastr frá almennaverkinum hava avgerandi týðning fyri gerandisdagin. Tilboð um t.d. stuðul til umbygging av húsum, um stuðul til viðgerð ella um hjálptól frá Hjálpartólamiðstøðini kunnu hava ómetaliga stóran týðning fyri tann einstaka.

Almennastovan hevur skyldu til at upplýsa um, hvørjir móguleikar eru fyri at fáa stuðul frá Almennastovuni. Men ein munandi partur av teimum, sum hava luttikið í kanningini vísa á, at tey ongantíð eru kunnað um, hvørjir stuðulsmóguleikarnir eru frá Almennastovuni. Av teimum, sum eru kunnað ella partvíst kunnað, vísa lutfalsliga fá á, at tað er sosialráðgevi, sum hevur kunnað um, hvørjir stuðulsmóguleikarnir eru. Fleiri vísa á, at tað antin er familjan, vin-fólk ella onnur, sum hava kunnað tey um hesi viðurskipti. Vantandi kunning um, hvørjir stuðulsmóguleikarnir hjá Almennastovuni eru, førir helst eisini við sær, at atgongdin til tænastr gerst truplari, tí hvussu kunnu fólk søkja um at fáa eina tænastruveiting, sum tey ikki víta um?

Ein av orsøkunum til, at nógv apopleksirakt ikki eru kunnað um, hvørjir

Paula Árnafjall er nú forkvinna í Heilafelagnum.

stuðulsmóguleikarnir eru hjá Almennastovuni, er, at skipanin í dag er grundað á, at brúkarin skal venda sær til Almennastovuna – og ikki umvent. Fyri fólk, sum orsakað av álvarsligari sjúku fáa tørv á hjálp frá Almennastovuni, er hendan skipan tung og stívin.

Tað kennist óverdugt, at ein persónur, ið verður raktur av t.d. einum slagtilburði (apopleksi), umframt at stríðast við sjúkuna og teimum kropsligu og sálarligu fylgjum av sjúkuni, eisini skal finna tíð til at seta seg í samband við Almennastovuna um at fáa hjálp. Tað átti at verið ein heilt natúrligur partur av viðgerðini á sjúkrahúsinum, at Almennastovan kunnaði um, hvørjir stuðulsmóguleikar eru.

Tørvur á betri samstarvi og samskipti millum heilsuverkið og almennaverkið

Tørvur er á, at samskiptið og samstarvið millum heilsuverkið og almennaverkið – sjúkrahúsin og Almennastovuni verður bót. Í dag finnast samstarvsskipanir, sum uttan stórvegis trupulleikar eisini kundu verið settar í verk millum sjúkrahúsin og Almennastovuna. Til dømis er ein samstarvsskipan millum sjúkrahúsin og Sernámsdepilin, sum førir við sær, at Sernámsdepilin verður kunnaður, tá ein sjúklingur, sum kann hava tørv á tænastrum (t.d. taluhjálptalupedagogi) frá Sernámsdeplinum, verður innlagdur. Ein tilík samstarvsskipan átti eisini at verið sett í verk ímillum sjúkrahúsin og Almennastovuna, soleiðis at Almennastovan verður kunnað, tá ein sjúklingur, sum kann hava tørv á tænastrum frá

Ein annar, sum er komin seg væl eftir apopleksi, er Jógvan Sofus Vágshegy. Hann má tó sita í rullustóli. Hann er nevndarlimur og kassameistari í Heilafelagnum.

Almennastovuni, verður innlagdur.

Almennastovan hevur í samband við hesa kanningina víst á, at Almennastovan seinastu mánaðirnar hevur arbeitt við at seta í verk nýggjar mannagongdir, sum skulu tryggja eina betri tænastr. Hesar mannagongdir fevna eisini um samskipti og samstarv við heilsuverkið. Ikki ber til út frá hesari kanningini at siga nakað um, hvørja ávirkan hesar broytingar á Almennastovuni hava við sær.

Tørvur á skipanum, sum seta apopleksirakt í gongd aftur eftir skaðan

Ein onnur niðurstøða av kanningini er, at tá samarbíð verður við Danmark, so eru tað lutfalsliga fá apopleksirakt í Føroyum, sum eftir skaðan koma í gongd aftur við arbeiði og frítíðarítriv. Ein av orsøkunum til hetta er, at ov fá tilboð eru á hesum økinum, og lítið og onki verður gjørt fyri at hjálpa fólkum í gongd aftur eftir skaðan.

Hóast nógv apopleksirakt í minni ella størri mun missa arbeiðsførleikan, so kunnu tilboð um endurútbúgving, vard stórv ella tilboð um arbeiði á vardum verkstaði føra við sær, at apopleksirakt fáa móguleikan at gerast lutvíst ella fult virkin á "arbeiðsmarknaðinum" aftur.

Innan almennaverkið finnast tilboð um endurútbúgving, vard stórv og arbeiði á vardum verkstaði, men sambært hesari kanningini er langt ímillum, at apopleksirakt verða boðin hesi tilboð. Til dømis hava fleiri enn 90% ikki fingið nakað tilboð um endurútbúgving. Somuleiðis hava fleiri

enn 75% av teimum, sum hava luttikið í kanningini, ikki fingið tilboð um arbeiði á vardum verkstaði.

Spurningurin um at koma út á arbeiðsmarknaðin aftur er ikki bara fíggarligur, men eisini í stóran mun ein spurningur um, at apopleksirakt aftur kunnu kenna seg sum ein virknan part av samfelagnum. Undir vanligum umstøðum er ein stórir partur av okkara sosiala lívi knýttur at okkara arbeiðspláss og okkara starvsfeløgum. Tá ein verður avskorin frá arbeiðsmarknaðinum, er tað sostatt ikki bert talan um ein fíggarligan miss, men eisini í stóran mun um ein sosialan miss. Somu viðurskipti gera seg galdandi, tá ein verður avskorin frá at taka lut í frítíðarítrivum.

Kanningin vísir sostatt, at tað er tørvur á skipanum, har apopleksirakt fáa tilboð um og hjálp til at koma í gongd aftur eftir slagtilburðin, hetta er bæði galdandi fyri aktivering á arbeiðsmarknaðinum og hjálp til at finna nýggj frítíðarítriv. Tilíkar skipanir finnast partvíst í Føroyum, men verða í alt ov lítlan mun brúktar.

Tørvur á mannagongdum og seingjarplássum

Ein onnur niðurstøða av kanningini er, at tað er tørvur á broyttum mannagongdum innanfyri heilsuverkið. Kanningar í grannalondum okkara vísa, at tað er av stórum týðningi fyri apopleksirakt, at tey skjótast tilber verða innløgð á apopleksideildir. Ein av orsøkunum til hetta er, at í mun til vanligar medisinskar deildir, so eru apopleksideildir serkønar í at veita ta serviðgerð, sum apopleksirakt veruliga tørva. Júst

hetta hevur stóra ávirkan á, hvussu væl tey apopleksiraktu koma fyri seg aftur eftir slagtilburðin. Av somu orsök verður í grannalondum okkara lagdur stórir dentur, at øll apopleksirakt verða innløgð á apopleksideildir.

Hendan kanningin vísir, at ein partur av teimum, sum hava luttikið í kanningini, ongantíð eru innløgð á Apopleksideildina á Landssjúkrahúsinum. Í teimum førum, har apopleksirakt vórðu innløgð á Apopleksideildina á Landssjúkrahúsinum, vísir kanningin, at tað í fleiri førum gingu fleiri dagar, áðrenn tey apopleksiraktu vórðu flutt á hesa deild. Ein av orsøkunum til hetta er, at ov fá pláss eru á Apopleksideildini á Landssjúkrahúsinum, og tá ongin intensivur uppvenjingar- og eftirviðgerðarstovnur er, og tískil ongi tilboð uttanfyri Landssjúkrahúsið, verða nógvir sjúklingar ikki útskrivaðir av Apopleksideildini, tá teir áttu. Ein onnur orsök er helst, at tað ikki finst nøkur greið mannagongd, sum tryggjar, at øll apopleksirakt skjótast tilber verða innløgð á Apopleksideildina.

Ein niðurstøða av kanningini er sostatt eisini, at tað er tørvur á mannagongdum, sum tryggja, at øll apopleksirakt í Føroyum verða innløgð á Apopleksideildina á Landssjúkrahúsinum skjótast tilber. Hartil er tað eisini tørvur á fleiri seingjarplássum á Apopleksideildini, soleiðis at apopleksirakt ikki verða forðaði atgongd til Apopleksideildina av hesi orsök. Trupulleikarnir hanga eisini saman við vantandi tilboðum uttanfyri Apopleksideildina. Sum er, eru ongi/fá tilboð til apopleksirakt uttanfyri Apopleksideildina á Landssjúkrahúsinum – og av somu orsök er ikki móguleiki fyri at gera eitt natúrligt skifti frá sjúkrahúsinum til t.d. ein intensivur uppvenjingarstovnur.

Uppgávan hjá Heilafelagnum

Nú er tað uppgávan hjá Heilafelagnum at arbeiða víðari við hesum málum. Lutvíst við at taka teir ymsu tættirnar upp móttegis myndugleikunum, og lutvíst við at kunna tey, sum verða rakt av apopleksi, um teir móguleikar, sum tey hava fyri hjálp. Meira verður at frætta um hetta sum frá líður.

Sklerosurakti Pauli:

Eg vil hava ein góðan dag í dag

Danska blaðið Jydske-Vestkysten hevði um dagarnar eina lívsjáltandi frásøgn úr einum sambýli fyri fólk við breki í Kvaglund uttan fyri Esbjerg.

Blaðið hevur havt umrøðu av fleiri av búfólkunum, men hesa ferð var tað um ein ungan føroying, tann 32 ára gamla Paula Rasmussen, sum hevur sklerosu.

Bert 18 ára gamal varð Pauli Rasmussen raktur av sklerosu.

Greinin byrjar við at siga, at við fótalagið er eitt akvarium við fiskum. Og í køliskápinum er turrur fiskur úr Føroyum. Sjálvur hevði Pauli viljað verið skipari og hildið áfram at fiska upsa alt sítt lív.

Men tá Pauli varð raktur av sklerosu sum 18 ára gamal, tók lívið eina nýggja kós, sum hann ikki sjálvur kundi stýra. Ein kós sum merkir, at hann ongantíð aftur kemur at veiða tann fisk, sum honum dámar so væl at eta.

F-I-S-K-E-T-U-R

Pauli peikar á hesar átta bókstavirnar ein fyri ein á eini gulari stavitalvu við alfabetinum á, tá hann verður spurður, hvat hann saknar mest í sínum verandi lívi. Tað er trupult hjá honum at tosa. Hann kann bert siga fá orð og setningar. Og sjúkan hevur gjørt hondina, sum skal peika á bókstavirnar og mynda tankarnar í tí klára høvðinum, veika.

H-E-L-L-E-F-L-Y-N-D-E-R skrivar hann so, tá hann skal lýsa, hvat honum dámar best til matna. Ein av hansara hjálparum

byrjar at flenna og greiðir frá, at Pauli kundi etið kalva hvønn einasta dag, um hann slapp. Hetta er eisini uppskotið hjá Paula, tá matskráin fyri vikuna skal gerast hvønn hós-dag. Men hetta gongur ikki, tí hinum í sambýlinum dáma ikki eins væl kalva.

Men annars nýtir Pauli ikki tíðina til at hugsa um alt, sum hann ikki sleppur í mun til onnur. Lívið hevur nú lagað seg, sum tað hevur gjørt, og hetta má hann bert taka til eftirtektar. Beiskleiki førir ongan veg, og negativir tankar gera tilveruna verri. Tað snýr seg um at njóta ein dag í senn.

So hvønn morgun, tá Pauli sær seg sjálvan í speglinum, hugsar hann: "Eg vil hava ein góðan dag í dag".

Tað besta í tilveruni hjá Paula er dóttir hansara, tann 11 ára gamla Kirstin. Kirstin býr ikki dagliga í Esbjerg, men hon kemur at vitja eina ferð um mánaðin.

Hann hevur sjálvsagt nógvar myndir av dótturini, men eisini myndirnar

úr Føroyum hava stóran týðning fyri hann. Pauli hevur ótald fotoalbum við náttúrumyndum, sum vekja góð minni. Í summ-ar roknar hann við at fara til Føroyar at ferðast.

Foreldrini og systkini búa tætt við sambýlið, har Pauli býr. Mamman fyllir javnan køliskápið við turrum fiski og skerpi-kjøti.

Upprunaliga búði Pauli einsamallur saman við einum hjálpara. Hetta var nakað einsligt í longdini, men í sambýlinum er altíð onkur, ein kann vera saman við. Men tað ber eisini til at vera fyri seg sjálvan og t.d. lurta eftir tónleiki, um tað er hetta, hann vil.

Sjálvt um sklerosan kann gera Paula móðan og ússaligan, verður hann ongantíð illur ella í ringum lag. Hann er altíð í góðum lag.

Tað kemur fyri, at hann argar hjálpara sín Gurli við at skriva á føroyskum á staviplátuna.

Tað, sum ræður um hjá Paula, er at vera. Beint nú og her. Og so at geva seg undir tær treytir, sum nú

einaferð eru. Og at vera her so leingi ein fær loyvi til tess.

Tí er tað umráðandi hvønn morgun at siga: Eg vil hava ein góðan dag í dag.

Í greinini stendur ikki hvagani Pauli er. Men vit hava fingið uppspurt, at hann er vestmenningur, sonur Hans Jacob og Ivan-du Rasmussen.

Tey fluttu til Danmark-ar undir kreppuni. Tá var Pauli eisini byrjaður at merkja sjúkuna. Undan tí hevði hann róð út og verið til skips. Sum tað skilst, hevur sjóhugurin verið so mikið góður, at hetta kundi verið hansara lív, um ikki lagnan vildi tað øðrvísi.

Tað er neyvan ivi um, at Pauli hevur tær bestu umstøður í Danmark. Og nú kann so hava alla familjuna um seg.

Vit ynskja Paula eydnu framyvir. Hann vísir í hvussu er, at ein skal ikki falla í fátt, sjálvt undir slíkum umstøðum. Hesum kundu vit onnur lært av.

Gleðiboð til øll

Og eingilin segði við teir:
"Óttist ikki; tí sí, eg kunngerit
tykkum eini stór gleðiboð,
sum skulu verða fyri alt fólkið"
Luk. 2,10

Tíðindini um Jesu føðing vóru ikki bara ætlað hirð-unum ella bara Ísraels fólki.

Eingil Harrans segði týðuliga og greitt, at hesi stórtíðindini skuldu berast øllum fólkinum – allari mannaættini.

Jólaboðskapurin hevur sostatt eina missiðns-síðu, sum Guds fólk ikki mugu gloyma.

Tað er óivað rætt at hava tað hugnaligt á jolum, at geva gávur, at vitja familju og vinir, at hvíla frá tí dagliga arbeiðinum...

Mítt í hugnanum og stákaninni, mugu vit ikki gloyma, at tíðindini um Jesus, frelsaran, ikki bara vóru ætlað mær og mínum, men øllum menniskjum.

Tá Gud gjøgnum Jesaja tosar um frelsaran, ið koma skal, sigur hann tað soleiðis: "Tí geri eg teg til ljós fyri heidningarnar, so at frelsa mín má røkka út um alla jørðina." 49,6

Jólini bera stór gleðiboð – og stór missiðnsboð – til alla jørðin.

Við jólaboðskapinum ynskir Gud at umskapa mítt og títt sjálvsøkni – til umsorgan fyri hinum, mín og tín dølskna kristindóm – til livandi missionerandi kristindóm.

Ein hevur sagt tað soleiðis:

– Vit kunnu ikki minna hvønn annan nóg mikið um, at bara tann kristindómur er kristin, som ger onnur kristin.

Jólanna gleðiboð eru til mín – til mítt húsfolk – mínar grannar – mítt bygdarfolk – til øll.

Hetta er Guds fólks stóra avbjóðing til allar tíðir.

Hava jóla- og páskaboðskapurin gripið mítt og títt hjarta, so má tað merkjast og hoyrast. Lívið sjálvt kemur at bera dám av boðskapinum – dám av Jesusi.

Skal gleðiboðskapurin náa út til øll, so mugu vit, sum Jesus segði, byrja í nærumhvørvinum.

Gleðilig jól – missiðnsjól, í Jesu navni.

*Í trúgv eg biði, at tú mær
o, Harri, so vilt gera,
at eg í lívi mynd av tær
í hjartanum má bera.
So lat meg vera krubba tín,
verð tú í mær, o, Harri mín,
við tíni reinu gleði.*

Ms.118

**Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton,
bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir**

Vit útvega eisini:

**Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari**

... sjálvandi til besta prísinn !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Føroye Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust
og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01

fartlf: 21 33 17

fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

WML

Weight Management & Labeling System

Skipanin sum gevur betri góðsku og hægri prís

Við WML-skipanini umborð
kanst tú landa fiskin, skildan
og vigaðan, kláran til keypanan,
at viðgera í Føroyum ella selja
av landinum!

Kári Hansen, reiðari á Grunningi:

...hví ikki gera kassarnar heilt
lídnar umborð? Skilja fiskin í
stødd og viga kassarnar og
halda skil á øllum upplýsingun-
um? Við WML-skipanini letur
hetta seg gera...

- betri góðsku
- hægri prís
- lægri landingarútreiðslur
- minni handfaring
- álítandi í rakstri

**Set teg í samband við okkum
og vit senda tær upplýsingar!**

COM-DATA P/F

Stangavegur 53 • FO-700 Klaksvík • Føroyar • Tel. +298 476100 • Fax +298 476101
sola@com-data.fo • www.com-data.fo

Prøvtøkur á Føroya Sjómansskúla

Tann 18. desember vóru próvtøkur á Føroya Sjómansskúla,
og tókur hesir prógv:

8 Skipsførarar

Frá vinstru: Victor Andreassen, Hoyvík, Jan Eidesgaard Høghamar, Eiði, Marius Fríðálvur Joensen, Norðskáli, Pætur Háberg Johansen, Tórshavn, Jóhan Óli Müller, Kvívík, Bjarni Poulsen, Hvalba, Jógvan Sigurd Sivertsen, Norðdepil og Óli Vejhe, Porkeri.

17 skiparar

Brian Anthoniussen, Tórshavn, Kenneth Strøm Bech, Vágur, Jónhard Frederiksberg, Gøtueiði, Rúni Gregersen, Glyvrrar, Bergur Gudmundsen, Vágur, Øssur Hentze, Fuglaffjørður, Arnfinn Jacobsen, Fuglaffjørður, Pauli Joensen, Tórshavn, Niels Pauli Elnarson Justinussen, Leirvík, Jákup Eli Lauritsen, Mykines, Kjartan Mohr, Tórshavn, Magnar Haldur Næs, Hvalba, Tóki Róin, Tórshavn, Sámál Sivertsen, Klaksvík, Fróði Sørensen, Tórshavn, Eddie Strøm, Vágur og Djóni Kári Thomassen, Miðvágur. Tríggir av skiparunum, sum eru nevndir omanfyri, eru ikki við á myndini.

7 Heimaskiparar

Frá vinstru: Kenneth Strøm Bech, Vágur, Knút Brandal, Klaksvík, Gundur Gaardbo, Söldarfjørður, Hans-Kári Fríðrik Jacobsen, Vestmanna, Torbjørn Jacobsen, Kaldbak, Sigvald Kristiansen, Strendur og Hans Petur Samuelsen, Haldórsvík.

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyrri virkir og einstaklingar uttan meirkostnað fyrri lýsaran
 Her fært tú bestu lýsingaravtaluna - blaðið verður stórt og sum sálpsittartrængum

Lýsingar
 Tlf: 311569

FURUNO

 Totalleverandør af
 maritim elektronik

- > Navigation
- > Kommunikation
- > Fiskesøgning

Glædelig Jul og godt Nytår

Alle i FURUNO DANMARK AS ønsker hele den færøske fiskeriflåde, kunder og forretningsforbindelser en glædelig Jul og et godt Nytår.

Vi glæder os til endnu et år som totalleverandør af maritim elektronik til store og små fiskefartøjer.

På gensyn i 2004

FURUNO DANMARK AS

 København
 Esbjerg
 Skagen

 Telefon 36 77 45 00 • E-mail: furuno@furuno.dk
 Telefon 75 13 22 66 • E-mail: esbjerg@furuno.dk
 Telefon 98 44 16 54 • E-mail: skagen@furuno.dk

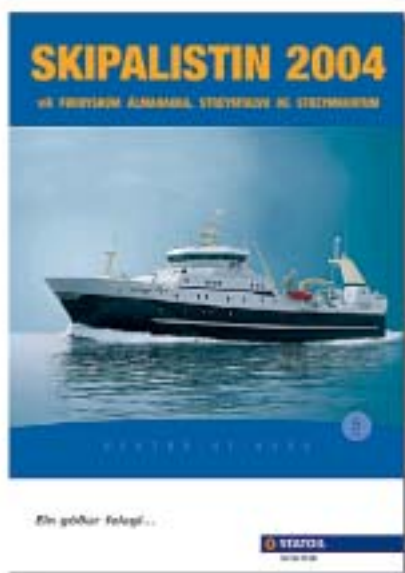
FURUNO DANMARK AS
 PROFESSIONEL MARITIM ELEKTRONIK

www.furuno.dk

FF-blaðið og Føroya Fiskimannafelag
 ynskir øllum okkara lesarum, sjófólki og samstarvsfelagum

Gleðilig jól
og gott nýggjár

Ein spennandi greipa ...

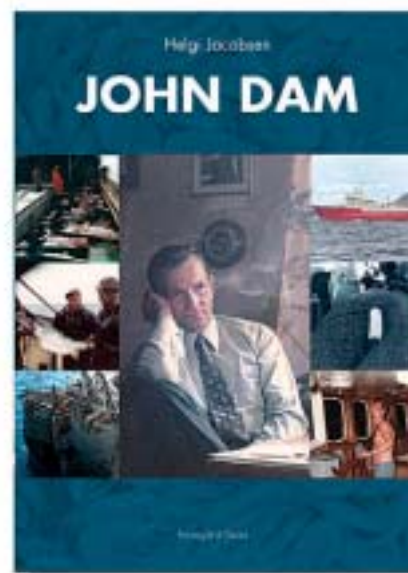

SKIPALISTIN 2004

hefur lógarkravanðan føroyskan álmanna, streymtalvur og streymkort umframt dagfóðar upplýsingar og hópin av nýggjum myndum av føroyska flotanum. Tilfarið í *SKIPALISTANUM* er álitandi og viðkomandi hjá øllum teimum, ið hava áhuga fyrri skipi og sjógv.

Skipalistin – hentur at hava!

SKIPALISTIN 2004 kostar **kr. 175,-**
 og innbundin **kr. 240,-**

JOHN DAM

er ein hin týðningarmesti skiparin og vinnulívsmaðurin í føroysku siglingarsøguni. Hann var undangongumaður í rækjufiskiskapinum, men eisini innan laksa- hemara- og skeljaveiðu gekk hann ótráddar leiðir. Hetta er ein lívssøga um áræði og framskygni, soltnar tíðir og gulltíðir, vónir og vónbrot, eydnu og lagnu. *JOHN DAM* er 400 blaðsíður við hópin av spennandi myndum.

Bókin er innbundin
 og kostar **kr. 295,-**

– Fæst í bókabúðunum